# Detaljbudget 2027 och utblick 2028-2029

# Miljö- och regionutvecklingsnämnden

# Innehållsförteckning


**1 Sammanfattning ..... 4**

**2 Verksamhet ..... 5**

**2.1 Utblick 2028-2029 ..... 6**

**2.2 Regional utvecklingsstrategi ..... 9**

**2.3 Mål från regionfullmäktiges budget ..... 10**

2.3.1 Mål: Västra Götalandsregionen ska stärka sin beredskap och motståndskraft för att bättre kunna hantera samhällsstörningar, kriser och ett förändrat säkerhetsläge ..... 10

2.3.2 Mål: Västra Götalandsregionen ska verka för en minskad miljö- och klimatpåverkan i Västra Götaland ..... 11

2.3.2.1 Fokusområde: Stärka den biologiska mångfalden ..... 12

2.3.2.2 Fokusområde: Öka takten i det klimatstrategiska arbetet på kort och lång sikt för att minska utsläppen ..... 13

2.3.3 Mål: Stärka innovationskraften – för ett hållbart och konkurrenskraftigt näringsliv i framkant ..... 14

2.3.3.1 Fokusområde: Främja företagsamhet och kapacitet för förnyelse ..... 17

2.3.3.2 Fokusområde: Industrins gröna omställning ..... 21

2.3.4 Mål: Bygga kompetens - för kompetensförsörjning och livslångt lärande ..... 23

2.3.4.1 Fokusområde: Förbättra matchningen på arbetsmarknaden ..... 26

2.3.5 Mål: Öka inkluderingen - för tillit och sammanhållning ..... 27

2.3.5.1 Fokusområde: Framtidsrusta barn och unga ..... 29

2.3.6 Mål: Knyta samman Västra Götaland med hållbara resor och förbättrad tillgänglighet ..... 30

2.3.6.1 Fokusområde: Ökad robusthet genom samverkan i samhällsplanering ..... 30

**2.4 Regiongemensamt ..... 31**

2.4.1 Intern kontroll ..... 31

**3 Hållbarhet ..... 31**

**3.1 Mål från regionfullmäktiges budget ..... 32**

3.1.1 Mål: Ökad måluppfyllelse för Västra Götalandsregionens hållbarhetsmål ..... 32

**4 Ekonomi ..... 32**

**4.1 Utblick 2028-2029 ..... 32**

**4.2 Resultat ..... 33**

4.2.1 Verksamhetens intäkter ..... 34

4.2.2 Verksamhetens kostnader ..... 34

**4.3 Mål från regionfullmäktiges budget ..... 36**

4.3.1 Mål: God finansiell flexibilitet och styrning ..... 36

4.3.1.1 Fokusområde: God budgetföljsamhet ..... 36

# 1 Sammanfattning

Miljö- och regionutvecklingsnämnden (MRU) ska bidra till att göra Västra Götaland till ett föredöme för omställning till ett hållbart och konkurrenskraftigt samhälle. I enlighet med den regionala utvecklingsstrategins mål ska arbetet bidra till ett Västra Götaland som är robust och sammanhållet, jämlikt och öppet, fossiloberoende och cirkulärt. I uppdraget ingår att vara motståndskraftig och ha beredskap för omvärldsförändringar.

Västra Götalandsregionens (VGRs) uppdrag inom hälso- och sjukvård, regional utveckling, kollektivtrafik och kultur hänger samman och är ömsesidigt beroende. Tillsammans skapar de förutsättningar för ett gott liv i Västra Götaland. För att möta komplexa samhällsutmaningar och skapa en långsiktigt hållbar utveckling krävs förutom samverkan inom VGR även samverkan med kommuner, myndigheter, näringsliv, akademi och civilsamhälle på lokal, regional, nationell och internationell nivå. Det behöver ske mellan sektorer och utifrån platsers olika förutsättningar.

MRU, kulturnämnden (KUN) samt infrastruktur- och kollektivtrafiknämnden (IKN) har ett särskilt ansvar att gemensamt arbeta för att stärka hela Västra Götalands utvecklingskraft och attraktivitet. Det gäller särskilt inom områden där nämndernas ansvar gränsar till varandra och samverkan bidrar till effektivisering, synergier och uppväxling, exempelvis inom områden för kraftsamling inom den regionala utvecklingsstrategin. Redan idag pågår även samarbete kring bland annat utvecklade samverkansformer mellan VGR och de fyra kommunalförbunden, samt uppdraget att ta fram en plan för VGR:s samverkan med Norge. Det kan även handla om  exempelvis internationellt samarbete, ökat deltagande på EU-nivå samt påverkansarbete för att stärka den västsvenska rösten i strategiskt viktiga frågor där gemensamt agerande bidrar till utvecklingen av Västra Götaland, Sverige och Europa.

Under 2027 ska nämnderna gemensamt utveckla en struktur för samverkan kring nämndövergripande frågor, däribland ett gemensamt årshjul för presidiedialoger mellan KUN, MRU och IKN.

MRU:s verktyg för genomförande består av finansiella resurser såsom medel till förvaltningar och bolag inom VGR, verksamhetsbidrag, projektbidrag till utvecklingsinsatser samt specifika företagsstöd med statliga medel som MRU tillhandahåller. Utöver finansiella resurser består insatserna av strategisk samverkan och processledning, påverkansarbete, att driva och hålla ihop relevanta nätverk samt bistå med kunskapsunderlag, analys och uppföljning.

Nämnder och styrelser ska i detaljbudgeten ange de prioriterade mål och fokusområden i regionfullmäktiges budget som tilldelats nämnden och vilka aktiviteter som planeras för att genomföra uppdraget. MRU har tilldelats följande mål med tillhörande fokusområden:

Målet: Västra Götalandsregionen ska verka för en minskad miljö- och klimatpåverkan i Västra Götaland med fokusområden Stärka den biologiska mångfalden och Öka takten i det klimatstrategiska arbetet på kort och lång sikt för att minska utsläppen.

Målet: Stärka innovationskraften med fokusområden Främja företagsamhet och kapacitet för förnyelse samt Industrins gröna omställning.

Målet: Bygga kompetens - för kompetensförsörjning och livslångt lärande med fokusområdet Förbättra matchningen på arbetsmarknaden.

Målet: Öka inkluderingen för tillit och sammanhållning med fokusområdet Framtidsrusta barn och unga.

Fokusområdet: Ökad robusthet genom samverkan i samhällsplanering.

Förutom tilldelade mål och fokusområden arbetar MRU med de VGR-gemensamma målen Västra Götalandsregionen ska stärka sin beredskap och motståndskraft för att bättre kunna hantera samhällsstörningar, kriser och ett förändrat säkerhetsläge samt Ökad måluppfyllelse för Västra Götalandsregionens hållbarhetsmål. MRU rapporterar också på målet om God finansiell flexibilitet och styrning med tillhörande fokusområde om God budgetföljsamhet.

# 2 Verksamhet

Miljö- och regionutvecklingsnämnden (MRU) är Västra Götalandsregionens (VGR:s) ledande politiska organ inom områdena externa strategiska miljöfrågor och regionala utvecklingsfrågor. Nämnden ska fullgöra de uppgifter som följer av VGR:s ansvar i enlighet med lag (2010:630) om regionalt utvecklingsansvar samt förordning (2017:583) om regionalt utvecklingsarbete. I det statliga uppdraget ingår även att besluta om användningen av vissa statliga medel för regionalt tillväxtarbete samt att årligen följa upp, utvärdera och redovisa resultaten till regeringen. Under 2022 tillkom uppdraget att fastställa mål och prioriteringar för det regionala kompetensförsörjningsarbetet och att tillhandahålla bedömningar av länets kompetensbehov.

Regeringen beslutar om årliga villkorsbrev till regionerna där uppdraget och eventuella erbjudanden tydliggörs för kommande år. Den nationella strategin för hållbar regional utveckling i hela landet ska vara vägledande för det regionala arbetet. På nationell nivå finns Forum för hållbar regional utveckling. Det är en av regeringen skapad arena för en formaliserad dialog och samverkan med landets alla regioner samt statliga myndigheter. Fokus ligger på långsiktiga och strategiska frågor av betydelse för hållbar regional utveckling. Forum för hållbar regional utveckling är uppdelat i två mötesplatser: en på politisk nivå och en på tjänstepersonsnivå.

Inriktningen för EU:s långtidsbudget 2028–2034, som styr olika program och insatser inom bland annat sammanhållningspolitiken (regionalfonden och socialfonden), utgör ytterligare en del av den flernivåsamverkan som det regionala utvecklingsarbetet präglas av. För att påverka EU:s långtidsbudget samt de initiativ och lagförslag som kommer från EU behöver VGR vara aktiv både på EU-nivå och nationell nivå. Detta är nödvändigt för att kunna påverka såväl förutsättningarna för som den svenska implementeringen av EU:s långtidsbudget. Arbetet omfattar omvärldsbevakning, samverkan och påverkansarbete, bland annat genom VGR:s Brysselkontor samt genom deltagande i och drivande av frågor inom de europeiska organisationer som VGR är medlem i. VGR behöver löpande ta ställning till hur engagemanget i de olika internationella organisationerna ska utformas och vilka frågor som ska prioriteras inom respektive nätverk.

Vidare behöver VGR bidra till att skapa förutsättningar för aktörer såsom science parks och innovationsfrämjare i Västra Götaland att ta del av finansiering från

såväl EU:s strukturfonder som ramprogram på EU-nivå. Arbetet utgår från VGR:s styrande strategier och syftar till att säkerställa att EU-finansiering och europeisk samverkan blir reella verktyg för att möta de utmaningar som VGR och aktörer i Västra Götaland står inför.

MRU finansierar med regionala medel verksamhetsbidrag till cirka 50 verksamheter samt projektbidrag till utvecklingsinsatser. Förutom regionala medel ansvarar MRU för beredningen av statliga medel för specifika företagsstöd. Utöver finansiella verktyg läggs resurser på påverkansarbete, att driva och hålla ihop relevanta regionala nätverk samt bistå med kunskapsunderlag, analys och uppföljning inom länets utvecklingsområden.

MRU finansierar också ett antal förvaltningar och hel- eller delägda stiftelser och bolag; Göteborgs Botaniska trädgård, Naturbruksförvaltningen, Folkhögskoleförvaltningen, Turistrådet Västsverige AB, Almi Företagspartner Väst AB, Västkuststiftelsen, Stiftelsen Dalslands kanal och Stiftelsen Stenebyskolan.

## 2.1 Utblick 2028-2029

Konjunkturläget har succesivt förbättrats under våren och sommaren 2026 och sedan ett par månader visar Konjunkturinstitutets mätningar att stämningsläget i ekonomin nu är lite bättre än normalläget. Konjunkturinstitutet tror även på en fortsatt förstärkning av konjunkturen under resterande året och under 2027. Arbetslösheten har börjat sjunka men är fortfarande betydligt högre än den var 2023, men både Arbetsförmedlingen och Konjunkturinstitutet tror på en fortsatt minskad arbetslöshet under 2027, men i en ganska långsam takt.

Den långsiktiga trenden gällande Västra Götalands samlade utsläpp av växthusgaser är fortsatt en minskning, men takten är alldeles för långsam för att klimatmålen ska nås. Störst utsläpp kommer från industrisektorn, drygt 40 procent, varav utsläppen från några få stora industrianläggningar dominerar. Den näst största sektorn är transportsektorn som står för cirka 25 procent av utsläppen.

De samhällsutmaningar vi ser idag handlar om det osäkra världsläget med flera allvarliga kriser och geopolitiska konflikter som ställer nya krav på samhället och på näringslivet. Effekterna av klimatpåverkande utsläpp ökar och den biologiska mångfalden är akut hotad. Industrins gröna omställning hindras utan tillräcklig elförsörjning. Den demografiska utvecklingen med lägre andel befolkning i yrkesverksam ålder leder till svårigheter att klara välfärdens uppdrag och näringslivets kompetensförsörjning. Alltfler unga känner oro inför framtiden, för många klarar inte skolan och allt yngre personer rekryteras till kriminella gäng.

Konkurrensen från särskilt Kina via import av produkter och expansionen av ny tillverkning i Europa påverkar hela tillverkningsindustrins struktur och förutsättningar. Konkurrensen berör i princip alla tyngre och viktiga näringsgrenar inklusive framtida strategiska teknikområden. EU driver på för en ny politik för industrialisering och teknisk spets. Konjunkturen förväntas vända, vilket ökar möjligheten att på nytt attrahera stora energi- och industriprojekt.

EU-kommissionen presenterade i juli 2025 sitt förslag till ny långtidsbudget (MFF) för 2028–2034. Förslaget innebär ett ökat fokus på säkerhet och konkurrenskraft, färre budgetposter och en tydligare styrning mot EU:s strategiska prioriteringar,

samtidigt som satsningar på industrins gröna omställning möjliggörs. Den nya budgetmodellen ska öka effektiviteten och flexibiliteten, men väcker samtidigt frågor om den regionala och lokala nivåns delaktighet. Förslaget kan få stora konsekvenser för EU:s sammanhållningspolitik. Medel från Europeiska regionala utvecklingsfonden (ERUF) och Europeiska socialfonden+ (ESF+) centraliseras och ska bidra till en nationell och regional partnerskapsplan (NRPP). Planen ska tas fram i nära samarbete mellan kommissionen, medlemsstaterna och regionala och lokala aktörer. Regionala kapitel som beskriver platsbaserade utmaningar och förutsättningar är dock en möjlighet, inte ett krav. Det öppnar för att medlemsstaterna i stället prioriterar tematiska behov framför regionala särdrag.

Regionerna har lämnat underlag till Sveriges NRP-plan, men behöver fortsatt vara delaktiga, både i att definiera innehållet och genom ett tydligt ägarskap i genomförandet. Det är centralt för att säkerställa fondernas fortsatta regionala träffsäkerhet. Förhandlingarna mellan rådet och Europaparlamentet planeras att inledas under hösten/vintern 2026/2027.

Budgetförslaget innebär också ökade satsningar på forskning, innovation och konkurrenskraft. Horisont-programmet föreslås nästan fördubblas jämfört med nuvarande programperiod och ett nytt budgetinstrument, Konkurrenskraftsfonden, introduceras. Fonden ska fungera som katalysator för privata investeringar och bidra till att skala upp innovation samt stödja företag inom strategiska teknologier och sektorer som har potential att fortsätta eller utöka sin produktion i Europa. Satsningarna ligger i linje med Draghi-rapporten (2024) och dess strategi för att stärka EU:s konkurrenskraft. För att medlen ska nå Sverige och svenska aktörer krävs ett förberedande arbete där regionerna kan bidra med sin kunskap om regionala innovations- och företagsfrämjande ekosystem och dess aktörer.

Västra Götalands industri behöver kunna dra nytta av EU:s kommande satsningar för industriomställning. Regionala initiativ behövs fortsatt, men ökad nationell handlingskraft behövs också. Både nationella och regionala insatser för storindustrins konkurrenskraft kommer behöva öka under perioden. Exportindustrin är basen i ekonomin och därför är dessa insatser viktigast för framtida ekonomi i regionen.

Barn och unga i Västra Götaland upplever minskat välbefinnande, hög upplevd psykisk ohälsa, är mindre hoppfulla om framtiden och det är fortsatt många som inte fullföljer sina studier. Det finns ofta olika anledningar till att barn och unga mår dåligt och anledningen till att dem inte klarar skolan är oftast komplex. Flera samhällsaktörer behöver göra mer för barn och ungas förutsättningar och ökad samverkan mellan civilsamhälle, näringsliv, nationella myndigheter, region och kommun behövs.

De flesta branscher i Västra Götaland upplever brist på kompetens, i synnerhet i relation till den gröna och digitala omställningen. Till 2040 finns det risk för brist på arbetskraft inom många sektorer på den västsvenska arbetsmarknaden. Den största bristen förväntas inom hälso- och sjukvård och industri. Rekryteringsbehoven är stora både bland gymnasialt- och eftergymnasialt utbildade. Grön och digital omställning förutsätter en ny typ av kompetens. De främsta nyckelkompetenser och färdigheter som behövs är STEM-kompetenser (science, technology, mathematics, engineering) i allmänhet och ingenjörskompetens i synnerhet. Ökade kunskaper inom IT, automatisering och AI behövs inom de flesta sektorer. Sveriges höga AI-exponering innebär omfattande

omställningskrav men också stora möjligheter. AI påverkar svensk arbetsmarknad genom förändrade arbetsuppgifter och nya kompetenskrav. Den samlade sysselsättningseffekten blir ofta begränsad på kort sikt medan den långsiktiga effekten fortfarande är mer osäker. När det kommer till sociala färdigheter beräknas arbetsmarknaden behöva människor med starka kognitiva förmågor som samarbetsförmåga, kritiskt tänkande, kreativ problemlösningsförmåga och ledningsfärdigheter.

Den demografiska utvecklingen påverkar också arbetsmarknadsläget framåt. Eftersom de äldres andel av befolkningen blir allt större och barnafödandet minskar, samtidigt som andelen i arbetsför ålder växer i en långsammare takt, innebär det att allt färre ska försörja allt fler. Detta kommer att ha inverkan på välfärd, arbetsmarknad och länets kompetensförsörjning, och bidra till att utbudet av arbetskraft förväntas vara begränsat under lång tid framöver. Eftersom den prognostiserade efterfrågan på arbetskraft är stor inom många sektorer handlar lösningarna inte enbart om att rekrytera fler. Arbetsgivare behöver förändra arbetssätt, utnyttja teknikens möjligheter och ta tillvara och utveckla befintliga medarbetare för att minska behovet av fler anställda. Samverkan mellan skola och arbetsliv behöver stärkas för att unga ska kunna göra välgrundade studie- och yrkesval och för att utbildningsanordnare i högre utsträckning ska dimensionera efter arbetsmarknadens behov.

Det regionala innovationsstödsystemet i Västra Götaland ingår i ett större forsknings- och innovationssystem bestående av science parks, inkubatorer och test- och demostrationsarenor. När förändringar sker hos nationella myndigheter eller inom EU är det något som MRU behöver förhålla sig till för att på bästa sätt utveckla det regionala systemet.

Vinnova och Vetenskapsrådet genomför en nationell satsning på excellenskluster inom strategiskt viktiga teknikområden för att stärka Sveriges konkurrenskraft och innovationsförmåga. Ansökningsomgången har avslutats och beslut om vilka kluster som ska finansieras väntas i december 2026. Bland de inkomna ansökningarna finns satsningar inom bland annat AI, kvantteknik och halvledare, avancerad tillverkning och industriell omställning, cirkulära material samt precisionshälsa och bioteknik. Regionen bevakar utvecklingen och verkar för att tillvarata möjligheter som kan stärka regionens forsknings- och innovationsmiljöer samt bidra till stärkt konkurrenskraft och hållbar omställning.

Nya samarbeten inom försvarsinnovation samspelar med förmågor i civila teknikområden. Hela Sveriges tekniska förmåga blir nu del av en förstärkning av svensk försvarsförmåga. På grund av unik regional kapacitet inom bland annat tillverkning och mjukvara för autonoma system blir Västra Götaland en central del av denna förstärkning. Säkerhet och beredskap i form av ökad civil resiliens kommer sannolikt påverka av MRU finansierade förvaltningar och bolag vilket i så fall innebär nya åtaganden och behov av utvecklingsinsatser.

Den statliga utredningen om framtida regional utvecklingspolitik och landsbygdspolitik som fick namnet Svesam - utredningen för Sveriges sammanhållna utveckling pågick juli 2024 till slutbetänkandet publicerades i juni 2026. VGR har följt arbetet och i samverkan med övriga regioner främst Region Skåne och Region Stockholm samt SKR, fört dialog med utredaren. Planen för 2027 är att VGR genom regionstyrelsen lämnar yttrande på slutbetänkandet i februari.

## 2.2 Regional utvecklingsstrategi

Miljö- och regionutvecklingsnämnden (MRU) har två roller i förhållande till den regionala utvecklingsstrategin (RUS); dels att vara ansvarig nämnd för Västra Götalandsregionens (VGR) regionala utvecklingsuppdrag, dels att vara samverkanspart i genomförandet genom att initiera och medverka till åtgärder inom strategins beslutade områden.

I det regionala utvecklingsuppdraget ingår att leda arbetet med att ta fram, samordna och följa upp regionala utvecklingsstrategin, samt att se över den en gång mellan varje val. MRU har också ansvar för att strategin förankras väl hos nyckelaktörer lokalt och regionalt samt i relevanta politiska nämnder och styrelser inom VGR samt i Beredningen för hållbar utveckling (BHU).

RUS är en övergripande strategi för det gemensamma regionala utvecklingsarbetet i länet med målet att göra Västra Götaland till ett föredöme för omställning till ett hållbart och konkurrenskraftigt samhälle. Strategin beskriver mål och prioriteringar för områden där takten i omställningen behöver öka. Arbetet ska bidra till ett Västra Götaland som är robust och sammanhållet, jämlikt och öppet, fossiloberoende och cirkulärt. RUS fokuserar på områden som utvecklas dels genom samarbete mellan sektorer, dels genom samverkan mellan lokal, regional, nationell och internationell nivå, med utgångspunkt i olika platsers förutsättningar. RUS:en är styrande för VGR och vägledande för andra aktörer i Västra Götaland.

2026 antog regionfullmäktige en aktualiserad RUS för Västra Götaland 2021–2030, med utblick mot 2045. Aktualiseringen utgick från läget i länet, utvecklingen i omvärlden och hur det påverkar gemensamma prioriteringar framåt. Under 2027 ligger därför fokus på att fortsatt arbeta för att stärka genomförandekraften i samverkan både med kommuner, näringsliv, lärosäten och andra aktörer runt om i länet samt i samverkan med andra nämnder och styrelser inom VGR.

MRU har en viktig roll att bidra till genomförandet av regionala utvecklingsstrategin genom att initiera och medverka till åtgärder inom strategins beslutade områden. I det arbetet har MRU flera olika verktyg och resurser. Dels finansiella resurser, dels insatser i form av strategisk samverkan och processledning, påverkansarbete, att driva och hålla ihop relevanta nätverk samt bistå med kunskapsunderlag, analys och uppföljning.

Verktygen används för satsningar som sker i samverkan med exempelvis kommuner, näringsliv, lärosätena, civilsamhällets organisationer eller Länsstyrelsen, beroende på vilket utvecklingsområde det handlar om. Men även genom uppdrag till VGR:s olika förvaltningar samt ägardirektiv till bolag. Det kan också handla om att VGR:s egna verksamheter kan fungera som test- och demonstrationsmiljöer.

Genomförandet sker genom satsningar inom strategins långsiktiga prioriteringar; Stärka innovationskraften, Bygga kompetens, Öka inkluderingen och Knyta samman Västra Götaland, som utgör basen i det regionala utvecklingsarbetet. Det handlar också om strategins delvis nya områden för kraftsamling där det behövs särskilt fokus, samverkan och gemensamma insatser kommande fyra år för att accelerera omställningstakten för att framtidsrusta barn och unga, accelerera

industrins omställning samt öka robustheten genom samverkan i samhällsplaneringen. Vad som prioriteras av MRU 2027 beskrivs under detaljbudgetens olika mål och fokusområden.

En del i genomförandet av RUS:en är att MRU, sedan regionbildningen, har haft överenskommelser om delregionala utvecklingsmedel med kommunalförbunden i Fyrbodal, Skaraborg, Sjuhärad och Göteborgsregionen samt Business Region Göteborg (BRG). Delregionala utvecklingsmedel är ekonomiska medel som decentraliseras till kommunalförbunden och BRG. Medlen medfinansieras med motsvarande summa från kommunerna via kommunalförbundet/BRG med det samlade syftet att främja lokalt och delregionalt inflytande och engagemang i det regionala utvecklingsarbetet samt integrera regionala och kommunala perspektiv, så att delregionala insatser bidrar till länets gemensamma behov och utveckling. Under 2026 förs dialoger om hur överenskommelsen ska utvecklas inför en ny period. Målet är att fördjupa samverkan mellan kommuner, kommunalförbund och VGR samt stärka förmågan att genomföra insatser som bidrar till en långsiktig och sammanhållen utveckling av Västra Götaland.

En annan del i genomförandet är strategisk samverkan med Länsstyrelsen i Västra Götalands län inom ramen för den överenskommelse som finns mellan VGR och Länsstyrelsen. Det omfattar både samverkan för stärkt beredskap och områdena för kraftsamling i den regionala utvecklingsstrategin.

Förvaltningen ska under 2027 fortsätta arbetet för en ökad strategisk och långsiktig samverkan mellan MRU och civilsamhällets aktörer inom ramen för RUS:en.

Nämnden ansvarar för Framtid Västra Götaland, en årlig konferens och mötesplats för länets aktörer. Syftet är att öka kunskap och få samsyn kring utmaningar och lösningar för olika regionala utvecklingsfrågor.

# 2.3 Mål från regionfullmäktiges budget

## 2.3.1 Mål: Västra Götalandsregionen ska stärka sin beredskap och motståndskraft för att bättre kunna hantera samhällsstörningar, kriser och ett förändrat säkerhetsläge

Det förändrade säkerhetsläget i Europa, klimatförändringar och ökade samhällsstörningar ställer nya krav på Västra Götalandsregionen (VGR). För att stärka länets motståndskraft behöver regional utveckling, kultur och kollektivtrafik ses som sammanhängande delar av ett robust och hållbart samhälle. Genom att bland annat stärka samhällsviktig infrastruktur, den gröna omställningen, demokratin och den sociala sammanhållningen kan VGR öka länets beredskap och förmåga att möta framtida kriser och utmaningar i samverkan med kommuner, näringsliv, civilsamhälle och statliga aktörer.

Det regionala utvecklingsarbetet med målet att ställa om till ett hållbart och konkurrenskraftigt Västra Götaland handlar om att möta flera samhällsutmaningar parallellt, både kända och oförutsedda. Effekterna av klimatpåverkande utsläpp ökar och den biologiska mångfalden är akut hotad. Industrins gröna omställning

riskerar att gå förlorad utan tillräcklig elförsörjning, rätt kompetens och cirkulära värdekedjor.

Genom regional utveckling som stärker hållbar konkurrenskraft, resurseffektivitet, försörjningsförmåga och samverkan mellan offentliga aktörer, näringsliv och civilsamhälle kan Västra Götaland bygga ökad resiliens. Målet är ett robust och hållbart län med förmåga att hantera kriser, anpassa sig till förändrade förutsättningar och samtidigt driva den gröna omställningen framåt. Många av de insatser som miljö- och regionutvecklingsnämnden (MRU) genomför för att möta dessa utmaningar inryms bland annat under målen om att verka för en minskad miljö- och klimatpåverkan i Västra Götaland, samt att stärka innovationskraften.

De bolag och förvaltningar som MRU ger uppdrag till är viktiga genomförare av den regionala utvecklingsstrategin och här har MRU ett ansvar att säkerställa goda förutsättningar för dem att kunna bidra till att kunna hantera samhällsstörningar, kriser och ett förändrat säkerhetsläge. MRU ska, utifrån det arbete som genomförts under 2026, fortsatt ha dialog med folkhögskolor om hur förutsättningar kan skapas för utbildningar som stärker den civila beredskapen. MRU kommer även, likt övriga nämnder, styrelser och verksamheter i VGR, delta i det regiongemensamma prioriteringsarbetet av utvecklingsinsatser inom säkerhet och civil beredskap samt vid behov genomföra de åtgärder som faller inom nämndens ansvar.

| **Aktivitet** | |
|---|---|
| MRU ska, med bakgrund i det analysarbete som gjordes under 2026, skapa förutsättningar för hur det civila samhällets organisationer kan mobiliseras vid samhällskriser och höjd beredskap samt bidra till motståndskraft | Planerad |

## 2.3.2 Mål: Västra Götalandsregionen ska verka för en minskad miljö- och klimatpåverkan i Västra Götaland

Miljö- och regionutvecklingsnämnden (MRU) har det samordnande ansvaret inom Västra Götalandsregionen (VGR) för länets klimat- och miljöstrategiska arbetet. Omställningen till en minskad miljö- och klimatpåverkan är en förutsättning för långsiktig konkurrenskraft och genomsyrar hela det regionala utvecklingsarbetet. Att fasa ut alla fossila råvaror och minska utsläppen av växthusgaser innebär en genomgripande omställning av samhället. Klimatomställningen är en förutsättning för att kunna nå andra samhällsmål, exempelvis inom ekonomi och välfärd, liksom andra miljömål.

Många av de insatser som beskrivs inom målet Stärka innovationskraften bidrar även till minskad klimatpåverkan och bevarad biologisk mångfald. Genom satsningar på industrins omställning, resurseffektivitet, cirkulära värdekedjor och ökad användning av sekundära råvaror minskar behovet av fossila råvaror, naturresurser och belastningen på ekosystem.

Under 2027 görs insatser för att kommunerna ska kunna ta krafttag för klimat och biologisk mångfald som ger effekt på kortare tid. Satsningarna ska nås, och antas, av Västra Götalands kommuner under årets första hälft och genomföras fram till

2030. Satsningarna syftar till att öka takten och genomförandekraften i det lokala klimat- och biologiska mångfaldsarbetet. Genom gemensamma åtaganden, expertstöd och erfarenhetsutbyte mobiliseras kommunerna i Västra Götaland för att genomföra insatser som bidrar till minskade utsläpp, stärkt biologisk mångfald och ökad omställningsförmåga. Precis som tidigare år bidrar både MRU och infrastruktur och kollektivtrafiknämnden (IKN) till att stötta kommunerna med bland annat expertstöd, utifrån respektive nämnds ansvarsområden.

| Aktivitet | |
|---|---|
| Ny satsning för klimat och biologisk mångfald för ett stärkt genomförande i kommunerna | Planerad |

### 2.3.2.1 Fokusområde: Stärka den biologiska mångfalden

För att stärka den biologiska mångfalden och möta en av de största samhällsutmaningarna i vår tid genomförs långsiktiga och strategiska insatser i Västra Götaland. Genom Västra Götalandsregionens (VGR) ansvar för regional utveckling, naturbruksskolorna, Göteborgs botaniska trädgård, Göteborgs naturhistoriska museum och Västkuststiftelsen finns en bred kunskapsbas från forskning till praktiskt genomförande. Kunskapen ska omsättas i konkreta åtgärder som stärker den biologiska mångfalden i länet och bidrar till en positiv utveckling även nationellt.

Inom fokusområdet ska insatser genomföras i linje med planen för regionala utvecklingsinsatser för att främja biologisk mångfald 2025–2030. Planen anger en gemensam inriktning för VGR:s arbete med att stärka den biologiska mångfalden genom kunskapsutveckling, samverkan och innovation. Planen fokuserar på fem prioriterade områden, bland annat ökad kunskap om biologisk mångfald, stöd till markägare och utveckling av metoder, verktyg och arbetssätt som bidrar till en naturpositiv utveckling. Utöver insatser inom planen ska följande genomföras under året:

Det nystartade Centrum för naturrestaurering skall fortsatt stödjas och utvecklas. Centrum för naturrestaurering etableras för att stärka arbetet med biologisk mångfald och naturrestaurering i Västra Götaland. Centret samlar kunskap, metoder och regionalt anpassat frö- och växtmaterial för att återställa naturmiljöer. Genom samverkan mellan forskning, näringsliv och offentlig sektor ska verksamheten bidra till att nå EU:s restaureringsmål och skapa bättre förutsättningar för framtidens ekosystem. Utvecklingen sker inom planen för regionala utvecklingsinsatser för att främja biologisk mångfald 2025–2030, i samverkan mellan Göteborgs botaniska trädgård och Naturbruksförvaltningen.

Under 2026 inleddes arbetet med att ta fram en regional kartbild och ett kunskapsunderlag för grön och blå infrastruktur. Kunskapsunderlaget ska vidareutvecklas under 2027 och ska därefter användas som stöd i mark- och vattenplanering, förvaltning, etableringsdialoger och tvärsektoriell samverkan inom regional samhällsplanering. Detta arbete görs i samverkan med infrastruktur- och kollektivtrafiknämnden (IKN).

VGR ska utveckla vägledning och principer för naturpositiva etableringar, med fokus på samverkan mellan offentliga aktörer, akademi, näringsliv och markägare samt på insatser som kan följas upp utifrån stärkt biologisk mångfald, även detta i samverkan med IKN.

| Aktivitet | |
|---|---|
| Vidareutveckla Centrum för naturrestaurering i samverkan mellan Göteborgs Botaniska trädgård och Naturbruksförvaltningen | Planerad |
| Fortsätta utveckla en regional kartbild och ett kunskapsunderlag för grön och blå infrastruktur som stöd för mark- och vattenförvaltning och samhällsplanering | Planerad |
| Ta fram regionalt ramverk som vägledning med principer för naturpositiva etableringar i Västra Götaland | Planerad |

### 2.3.2.2 Fokusområde: Öka takten i det klimatstrategiska arbetet på kort och lång sikt för att minska utsläppen

För att kraftigt reducera både länets och de konsumtionsbaserade klimatutsläppen genomförs ett antal strategiska satsningar som stärker genomförandekraften, mobiliserar länets aktörer och påskyndar omställningen. Insatserna bidrar samtidigt till ett mer konkurrenskraftigt, attraktivt och hållbart Västra Götaland.

För att följa utvecklingen av klimatutsläppen i länet finns en koldioxidbudget för Västra Götaland som följs upp årligen och visar det kvarstående utsläppsutrymmet i förhållande till uppsatta målsättningar. Budgeten visar att omställningstakten behöver öka för att nå länets klimatmål och bidra till Sveriges mål om nettonollutsläpp.

Forskarrådet för Västra Götalands klimatomställning är en viktig del av det regionala klimatstrategiska arbetet. Det tillsattes av Västra Götalandsregionen (VGR) år 2021 med uppdrag är att följa upp klimatarbetet i länet och identifiera regionala och lokala åtgärder som kan förstärka omställningsarbetet och rekommendera vad som behöver göras av aktörerna i Västra Götaland för att minska klimatutsläppen. Rekommendationerna har hittills handlar om hur transportsektorns och industrins omställning kan påskyndas, synergier mellan klimatarbete och ökad robusthet samt vikten av invånarnas engagemang, acceptans och delaktighet. Det ska göras en årlig rapportering av hur VGR tar omhand rekommendationerna.

En utvärdering av rådet 2026 visar att de bidrar med värdefullt kunskapsunderlag och oberoende analyser, men att det finns utvecklingspotential att öka genomslaget av forskningsbaserad kunskap och omsatta rekommendationer i ett snabbare genomförande både hos VGR och länets aktörer. Därför kommer forskarrådets roll och arbetssätt att utvecklas under 2027 i nära dialog med akademin, offentliga aktörer, myndigheter och näringslivet.

För att ytterligare accelerera klimatomställningen och uppnå betydande utsläppsminskningar i närtid ska Västra Götalands 49 kommuner och Västra Götalandsregionen samlas kring tre regionala flaggskepp inom områden med stor betydelse för både klimatet och länets konkurrenskraft. Särskilt fokus riktas mot omställningen till eldrivna entreprenadmaskiner inom bygg- och anläggningssektorn, elektrifiering av lätta och tunga transporter samt kraftigt minskade utsläpp från byggsektorn. Flaggskepp är strategiskt viktiga satsningar som ska driva utvecklingen framåt och fungera som inspiration för andra. I delar av satsningarna finns koppling till infrastruktur- och kollektivtrafiknämnden (IKN)

ansvarsområden inom transport och logistik, och arbetet kan stärkas genom samverkan mellan miljö- och regionutvecklingsnämnden (MRU) och IKN.

Flaggskeppen ska samla kommunerna och VGR kring en gemensam riktning för omställningen. Genom en gemensam avsiktsförklaring skapas tydliga marknadssignaler om att Västra Götaland väljer en utsläppsfri utvecklingsväg. Detta ger näringslivet bättre förutsättningar att investera, utveckla och skala upp klimatneutrala lösningar inom områden där regionen har särskilda styrkor.

Framtidsbilder av Västra Götaland inom ramen för det klimatstrategiska arbetet kommer att utvecklas. Arbetet kopplas till satsningen på kommunernas krafttag för klimat och biologisk mångfald, samt de regionala kraftsamlingarna, för att stärka den gemensamma riktningen i omställningen. I arbetet med framtidsbilderna analyseras även behovet av en tydligare riktning och långsiktig målbild för Västra Götaland. Sedan 2009 har Västra Götaland samlats kring ett gemensamt regionalt klimatmål som har fungerat som en drivkraft i omställningsarbetet fram till år 2030.

För att öka takten i omställningen krävs en bred mobilisering i samhället och civilsamhället har en central roll i detta. Samverkan med civilsamhället ska öka och det ska underlättas för olika aktörer att systematiskt och kontinuerligt involvera invånare i klimatomställningen. Genom att ta tillvara civilsamhällets drivkrafter kan fler bidra till att minska utsläppen här och nu.

| Aktivitet | |
|---|---|
| Utarbeta nya former för Forskarrådet för Västra Götalands klimatomställning | Planerad |
| Ta fram en gemensam framtidsbild av den regionala klimatomställningens möjligheter, i enlighet med forskarrådets rekommendation | Planerad |
| Tre regionala flaggskepp inom el-transporter, el-entreprenader och byggnation ska etableras för att accelerera klimatomställningen | Planerad |

## 2.3.3 Mål: Stärka innovationskraften – för ett hållbart och konkurrenskraftigt näringsliv i framkant

Stark innovationskraft inom näringslivet är en viktig bas för ekonomin och arbetstillfällen i Västra Götaland. Genom stärkt innovationskraft utvecklas näringslivets förmåga att hantera teknikskiften, attrahera investeringar, tillgodogöra sig ny kunskap och möta framtidens samhällsutmaningar. Därigenom bidrar arbetet till den regionala utvecklingsstrategins mål om ett robust och sammanhållet, jämlikt och öppet samt fossiloberoende och cirkulärt Västra Götaland och på lång sikt till ett näringsliv med hög konkurrenskraft och anpassningsförmåga, hög sysselsättning samt minskad klimatpåverkan och hållbar resursanvändning

Mycket av arbetet inom stärka innovationskraften sker via innovationssystemet bestående av inkubatorer, science parks, lärosäten och andra företagsfrämjande aktörer, samt förutsätter ett starkt samarbete med industrin. Genom att utveckla miljöer, nätverk och samverkansformer för forskning, innovation, test och

implementering av nya lösningar stärks Västra Götalands position som ledande innovationsregion.

Innovationskraften stärks genom arbetssätt som möjliggör att nya lösningar kan testas och utvecklas i mindre steg. Genom att prioritera tempo, lärande och utveckling utifrån erfarenheter kan tiden från idé till genomförande kortas samtidigt som kvalitet och relevans stärks över tid. Att ta tillvara hela länets kompetens, erfarenheter och idéer är också en viktig förutsättning för innovation. Ett mer jämställt innovationssystem bidrar därför till ökad innovationsförmåga och konkurrenskraft.

Arbetet inom målet Stärka innovationskraften ska leda till;

- fler innovativa entreprenörer och start-ups,
- fler konkurrenskraftiga värdekedjor,
- stärkt förmåga för utveckling hos innovations- och forskningsmiljöer,
- uppskalning och nyttiggörande av idéer och innovationer,
- stärkt internationell konkurrenskraft inom Västra Götalands styrkeområden,
- ökad tillgång till spetskompetens, kapital och strategiska investeringar,
- fler nya marknader och tillämpningar för hållbara produkter, tjänster och lösningar
- snabbare industriomställning.

Arbetet inom målet utgår från fem insatsområden och fokusområdena Främja företagsamhet och kapacitet för förnyelse och Industrins gröna omställning, där fokusområdet Främja företagsamhet och kapacitet för förnyelse beskriver Västra Götalands styrkeområden och insatser för att stärka utvecklingen inom dessa. Insatsområdena syftar både till att stärka innovationssystemets långsiktiga kapacitet och till att möta nya utmaningar och möjligheter som uppstår till följd av teknikutveckling, strukturomvandling, internationell konkurrens och förändringar i nationell och europeisk politik. Insatsområdena är:

**Främja entreprenöriellt lärande och förhållningssätt**
Entreprenörskap, kreativitet och företagsamhet är viktiga drivkrafter för innovation och förnyelse. Genom att stärka entreprenöriella förmågor hos barn och unga stärks framtidens kompetensförsörjning, innovationsförmåga och företagande. Under året ska insatser utvecklas som stärker entreprenörskap och entreprenöriellt lärande samt bidrar till ett mer tillgängligt och inkluderande innovationsfrämjande system där fler idéer och talanger kan utvecklas. Satsningarna behöver även bidra till långsiktigt hållbara strukturer och samarbeten som stärker innovationsförmågan i länet över tid.

Satsningar och stöd till sociala företag och den sociala ekonomin har en viktig roll, då de bidrar med innovativa lösningar på samhällsutmaningar och skapar vägar in på arbetsmarknaden för grupper som ofta står långt ifrån den. Det sociala företagandet är en viktig del av innovationssystemet, särskilt i mötet med samhällsutmaningar. Miljö- och regionutvecklingsnämnden (MRU) stödjer därför kooperativ och sociala företag, bland annat genom finansiering till Coompanion i regionens fyra delregioner.

**Accelerera test och demonstration i samverkan**
Genom ett utvecklat innovationsstödsystem med science parks, inkubatorer, industriella utvecklingscentra och andra företagsfrämjande aktörer stärks

näringslivets innovations- och omställningsförmåga. Insatserna stödjer företagens utveckling från idé till marknad och bidrar till att nya produkter, tjänster och affärsmodeller kan utvecklas och möta samhällsomställningar kopplade till exempelvis digitalisering, hållbarhet och internationalisering.

Samtidigt omsätts forskning och innovation i samhällsnytta genom att hela innovationskedjan stärks, från idé och forskning till test, verifiering, demonstration, kommersialisering och uppskalning. Särskilt fokus ligger på att utveckla innovations- och forskningsmiljöer samt stärka acceleratorer, internationalisering och kapitalförsörjning.

Genom den regionala nivån kan insatser anpassas till Västra Götalands styrkeområden och omställningsbehov. Genom att test-, demonstrations- och pilotmiljöer där näringsliv, akademi och offentlig sektor kan samverka stärks kan nya lösningar som bidrar till innovation, industrialisering och samhällsomvandling utvecklas, prövas och skalas upp. Exempel på denna typ av miljöer och är ASSAR i Skövde och Produktionstekniskt centrum i Trollhättan.

**Stärk näringslivets omställningsförmåga och konkurrenskraft**
Omställningstakten i näringslivet ökar till följd av teknikutveckling, global konkurrens, nya värdekedjor och förändrade marknadsvillkor. För att stärka näringslivets konkurrenskraft behöver innovationssystemet ha förmåga att både stödja långsiktig kapacitetsuppbyggnad och snabbt möta nya behov och möjligheter när de uppstår.

Genomförandet av innovationssystemsstärkande insatser ska bidra till utvecklingen, tillgängliggörandet och spridningen av framtidens tekniker, kompetenser och industriella tillämpningar. Insatserna fokuserar på områden där strategiska satsningar kan stärka Västra Götalands position inom viktiga näringslivs- och omställningsområden och där samordning mellan näringsliv, akademi, institut och offentlig sektor skapar särskilt stort mervärde.

Genom att identifiera och agera på framväxande behov etablera kan test- och demonstrationsmiljöer etableras, relevant kompetens byggas, samverkan stärkas och förutsättningar skapas för att nya tekniker snabbare ska kunna utvecklas, implementeras och skalas upp. På så sätt stärks näringslivets omställningsförmåga och regionens attraktivitet för investeringar, etableringar och framtida utvecklingssatsningar.

**Attrahera strategiska investeringar och etableringar**
Strategiska investeringar, forskningssatsningar, spetskompetens och företagsetableringar är viktiga för att stärka Västra Götalands innovationskraft och långsiktiga konkurrenskraft. När etableringar och investeringar tillför ny kunskap, nya teknologier och nya samarbeten mellan näringsliv, akademi och offentlig sektor kan de förstärka regionala kluster, skapa efterfrågan på innovativa lösningar hos befintliga företag och öka regionens attraktionskraft för talanger, forskning och ytterligare investeringar. Arbetet omfattar även insatser som stärker tillgången till kapital för startups och scaleups.

Genom att främja denna utveckling stärks Västra Götalands attraktivitet för strategiska investeringar och etableringar. På så sätt är etableringsfrämjande inte enbart ett verktyg för att skapa arbetstillfällen och investeringar, utan också en viktig del av arbetet med långsiktig rumslig planering och utvecklingen av Västra Götaland som ledande innovationsregion.

**Bevaka och synliggöra framtida behov och marknadssignaler**
Insatser ska göras för att bevaka och analysera omvärldsförändringar för att tidigt identifiera framtida behov, marknadssignaler och strategiska utvecklingsområden. Genom samverkan, processledning och riktade utvecklingsinsatser kan aktörer mobiliseras kring gemensamma utmaningar och möjligheter. Särskilt fokus ligger på områden där nya regelverk, teknikutveckling eller samhällsomställningar skapar behov av innovation, kompetensutveckling och marknadsutveckling.

Genom att koordinera och synliggöra efterfrågan kan nya lösningar implementeras och skalas upp, vilket stärker näringslivets konkurrenskraft och omställningsförmåga. Detta är exempelvis relevant inför implementeringen av det utökade producentansvaret 2028, där tidig samordning och mobilisering är avgörande för att skapa fungerande marknader och hållbara lösningar.

| Aktivitet | |
|---|---|
| Identifiera och stödja nya satsningar som stärker unga entreprenörers (18–30 år) möjligheter att starta, utveckla och etablera hållbara företag | Planerad |
| Identifiera och stödja nya satsningar som kompletterar de etablerade inkubatorerna och stärker det regionala ekosystemet för startups | Planerad |
| Stödja kommersialisering, test och demonstration av nya lösningar, i nära samverkan mellan akademi, näringsliv och samhälle | Planerad |
| Stötta innovationsmiljöer som bidrar till test-, demonstration-, forskning och utveckling av strategisk vikt för industrialisering och samhällsomvandling | Planerad |
| Utveckla en ny och långsiktigt hållbar samverkansmodell för etableringsfrämjandet i Västra Götaland genom dialog, gemensam utveckling och förankring med berörda aktörer | Planerad |

### 2.3.3.1 Fokusområde: Främja företagsamhet och kapacitet för förnyelse

Den industriella basen i Västra Götaland är beroende av en stark förmåga till forskning, utveckling och innovation. Regionens konkurrenskraft bygger inte enbart på specifika tekniska tillämpningar, utan på förmågan att kontinuerligt utveckla, tillämpa och kommersialisera ny kunskap och ny teknik. Viktiga drivkrafter finns i näringslivet, i offentligt finansierade forsknings- och innovationsmiljöer samt i den växande försvars- och säkerhetsrelaterade teknikutvecklingen. Västra Götaland har redan idag starka positioner inom områden såsom avancerad produktion, life science, autonoma system, fordonsutveckling och avancerad materialteknik. Dessa kompletteras av framväxande områden som rymdteknik, dual use och andra banbrytande teknologier.

Västra Götalands långsiktiga konkurrenskraft bygger också på människors vilja och möjlighet att omsätta idéer i företagande, innovation och nya arbetssätt. Ett dynamiskt entreprenörskap, tillsammans med starka innovationsmiljöer och god

samverkan mellan näringsliv, akademi och offentlig sektor, är därför en viktig grund för regionens förnyelseförmåga. Jämställdhet och ett brett deltagande är viktiga förutsättningar för att ta tillvara hela regionens kompetens, erfarenheter och innovationskraft. Nämnden ska därför med stöd av könsuppdelad statistik följa upp hur finansiering, rådgivning och andra stöd till företagande och innovation når kvinnor och män. Uppföljningen ska ligga till grund för arbetet med att främja jämställda möjligheter att utveckla och förverkliga idéer. Ett brett deltagande bidrar samtidigt till att fler perspektiv, erfarenheter och kompetenser tas tillvara och stärker därmed kapaciteten för förnyelse i hela Västra Götaland.

Insatsområdena (beskrivna under målet Stärka innovationskraften) genomförs med särskilt fokus på de styrkeområden som pekas ut i den regionala utvecklingsstrategin. Styrkeområdena representerar delar av Västra Götalands ekonomi där regionen har särskilt starka konkurrensfördelar genom en kombination av näringslivets specialisering, forsknings- och innovationskapacitet, kompetensförsörjning samt etablerade samverkansstrukturer. Dessa områden kännetecknas av stor betydelse för sysselsättning, förädlingsvärde och export, samtidigt som de har hög innovations- och omställningspotential.

Styrkeområdena har vuxit fram över tid genom investeringar, företagande, forskning och kompetensuppbyggnad och är djupt integrerade i regionens näringslivsstruktur. De skapar värden långt utanför de egna branscherna genom kopplingar till leverantörer, tjänsteföretag, utbildningsaktörer och offentlig verksamhet. Genom att fokusera resurser och utvecklingsinsatser till dessa områden kan Västra Götaland stärka sin internationella konkurrenskraft, accelerera omställningen och skapa förutsättningar för hållbar tillväxt och sysselsättning i hela regionen.

Aktiviteterna inom styrkeområdena utformas utifrån identifierade utvecklingsbehov, regionala styrkor samt Västra Götalandsregionens (VGR) roll och rådighet.

Även VGR:s företagsstöd är ett verktyg för att stärka konkurrenskraft, innovation och förnyelse i näringslivet. Under perioden ska jämställdhetsperspektivet stärkas inom företagsstöden, i såväl analys som bedömning och prioritering av insatser, för att främja jämställdhet och stärka Västra Götalands samlade innovationsförmåga.

### Västra Götalands styrkeområden

#### Hållbar produktion och resursanvändning

Styrkeområdet syftar till att stärka Västra Götalands position inom hållbar produktion och resursanvändning genom att utveckla resurseffektiva materialflöden, innovationer och affärsmodeller som stärker industrins konkurrenskraft och omställningsförmåga. Många insatser sker inom kraftsamlingen för Industrins gröna omställning och beskrivs under den rubriken.

Under 2027 ligger fokus på att bygga vidare på erfarenheterna från kraftsamlingen för cirkulära affärsmodeller och elektrifiering. I linje med regionfullmäktiges budget prioriteras innovationer inom cirkulär produktutveckling, digitalisering, automation och avancerad dataanalys för att minska resursanvändningen och skapa nya affärsmöjligheter. Arbetet bedrivs genom regionala initiativ och inom europeiska satsningar såsom Horisont Europa-projektet VIVA.

Under året fortsätter förberedelserna inför EU:s producentansvar för textilier som implementeras 2028. Med utgångspunkt i Textile Movement ska VGR stimulera

samverkan och systemutveckling för att främja cirkulära materialflöden, stärka sorteringskapacitet, skapa nya affärsmöjligheter samt utveckla internationell, särskilt nordisk, samverkan inom den textila värdekedjan.

VGR kommer fortsatt att vara engagerad i utvecklingen av vätgas från el och biogas från restflöden på regional, nationell och europeisk nivå, med fokus på skalbara och kostnadseffektiva lösningar för industrins omställning och konkurrenskraft.

**Banbrytande tekniker**
Styrkeområdet innefattar nya framväxande teknikområden med hög potential för systemförändring, tillväxt och minskat omvärldsberoende, såsom AI, avancerad digital teknik, kvantteknik, energiteknik, material- och produktionsteknik samt bioteknik.

Fokus ligger på utveckling och tillämpning av framväxande teknologier med hög potential för systemförändring och konkurrenskraft. Exempelvis fokuserar arbetet inom försvarsinnovation och dual use främst på avancerad produktionsförmåga, medan satsningarna inom rymdområdet omfattar både utveckling av produktionsteknik inom befintlig industri och stärkta förutsättningar för att ta till varade möjligheter som den växande europeiska rymdekonomin skapar. Den västsvenska rymdagendan ska genomföras.

**Hälsa och life science**
Life science i Västra Götaland är av central och strategisk betydelse och är prioriterat såväl utifrån ett hälso- och sjukvårdsperspektiv som ett regionalt utvecklingsperspektiv. VGR:s life science-kontor kommer fortsatt utveckla området genom att tydligare knyta ihop båda dessa perspektiv.

Agenda för västsvensk life science har målet om Västsverige som ett ledande life science-kluster i Europa till 2035 och antogs av regionstyrelsen under 2026. Genomförandet av Agendans sju prioriterade insatsområden kommer ligga i fokus för 2027, primärt för miljö- och regionutvecklingsnämnden (MRU) och strategiska hälso- och sjukvårdsnämnden (SSN) men även för övriga nämnder och styrelser.

Tre initiala fokusområden för utveckling av västsvensk life science har tagits fram genom en gemensam avsiktsförklaring med akademi och industri: tillväxt, ökad internationell attraktionskraft samt ökad möjlighet till genomförande av kliniska prövningar. Även utveckling och samordning av innovationsstödsystemet inom life science är prioriterat. För att nå målet kommer det krävas aktiviteter i form av exempelvis underlag, analyser, rapporter och projekt.

**Livsmedelssystem, gröna, blå och skogliga näringar**
Under 2027 växlas genomförandet av Västra Götalands agenda för omställning till hållbara livsmedelssystem upp. Fokus ligger på innovations- och kompetensutvecklingsinsatser samt utveckling av kunskapsmiljöer och samverkansarenor som stärker hållbarhet, resiliens och konkurrenskraft i länets livsmedelssystem. Som en del i arbetet för ökad livsmedelsberedskap främjas utvecklingen av test- och utbildningsmiljöer inom stadsnära odling. Arbetet omfattar även utveckling av regionala samverkansstrukturer, bland annat genom ett regionalt aktörsnätverk och uppstart av ett regionalt livsmedelsråd, i syfte att stärka samordning och mobilisering i genomförandet av livsmedelsagendan.

De blå näringarna är ett strategiskt styrkeområde i Västra Götaland med betydelse för näringsliv, sysselsättning, innovation och hållbar utveckling. Området omfattar bland annat sjöfart och marin teknik, fiske och vattenbruk, marin besöksnäring

och friluftsliv samt forskning och förvaltning kopplad till havsmiljö, biologisk mångfald och klimat. Utvecklingen omfattar även förädling och bioekonomi samt energiomställning, digitalisering och ny teknik. Insatserna utgår ifrån Inriktningsdokument för VGR:s arbete inom de blå näringarna och genomförs i samverkan mellan näringsliv, akademi och offentliga aktörer på regional, nationell och internationell nivå. Fokus ligger på att stärka innovationskraft, konkurrenskraft och kompetensförsörjning samt att främja ett hållbart nyttjande av havets och sjöarnas resurser.

De skogliga näringarna är en viktig del av den regionala bioekonomin. Under 2027 prioriteras fortsatt analys av de skogliga näringarnas struktur, utveckling och betydelse för regional tillväxt och omställning. Genom Skogsprogrammet i Västra Götaland och den nyetablerade arbetsgruppen ska samverkan mellan näringsliv, offentlig sektor, akademi och andra aktörer stärkas. Arbetet syftar till att identifiera gemensamma utvecklingsområden och skapa bättre förutsättningar för innovation, konkurrenskraft och hållbar utveckling inom de skogliga värdekedjorna.

Fokus inom styrkeområdet ligger på innovation, produktion, vidareförädling, resurseffektivitet och robusthet.

**Framtidens mobilitet**
Framtidens mobilitet omfattar utvecklingsprojekt inom både person- och godstransporter. Inom persontransporter drivs elbussamarbetet vidare. I vissa av dessa frågor gränsar MRU och infrastruktur- och kollektivtrafiknämndens (IKN) ansvarsområden till varandra och där kan samverkan mellan initiativ bidra till ökad effektivitet och uppväxling i länet. MRU finansierar utvecklingsprojekt som ofta ligger på systemnivå och mer inom användning än tillverkning. Ett antal innovationsmiljöer och forskningsplattformar drivs inom Framtidens mobilitet, exempelvis transporteffektivitet, fordons- och trafiksäkerhet, mjukvara för framtidens mjukvarudefinierade farkoster och mobilitetstjänster, aktiva säkerhetssystem, sjöfartsforskning, ellastbilsdemonstrationer. Dessa plattformar finansieras av MRU och leder i de flesta fall till både mycket stor uppväxling av medel och omfattande och konkreta resultat. VGR har varit tidig nyckelaktör för att attrahera och driva de aktörsnätverk som gett upphov till Sveriges innovationsstödssystem inom området.

**Besöksnäring samt kulturella och kreativa branscher**
Besöksnäring i Västra Götaland är en stark bransch som bidrar till att utveckla näringslivets konkurrens- och attraktionskraft i Västsverige. VGR:s bolag Turistrådet Västsverige erbjuder ett brett stöd till besöksnäringens verksamheter genom bland annat utbildningar, kampanjer, journalistbesök och rådgivning. Samverkan mellan aktörer är avgörande för att utveckla en hållbar besöksnäring, initiativet Hållbarhetsklivet bidrar till detta genom att samla branschens aktörer kring gemensamma mål.

Inom kulturella och kreativa branscher (KKB) ska riktade insatser genomföras för att främja entreprenörskap, affärsutveckling och innovation, så att idéer kan utvecklas till kommersiellt hållbara verksamheter och bidra till länets attraktivitet. Västra Götaland har särskilda styrkor inom det audiovisuella området (film, tv och dataspel) samt textil, mode och design. MRU:s insatser ska öka kunskapen om branscherna, stärka dess innovations- och entreprenörsinfrastruktur samt säkra kompetensutveckling och återväxt. Det handlar bland annat om att utveckla metoder som stöttar unga yrkesverksamma i övergången från studier till arbetsliv

och genom att tillhandahålla kompetenshöjande insatser som är anpassade för att möta framtidens krav på en digitaliserad och cirkulär bransch. Bredden inom de kulturella och kreativa branscherna kräver en samverkan mellan MRU och kulturnämnden (KUN) i delar av utvecklingsarbetet för att öka den samlade attraktiviteten och konkurrenskraften.

| Indikator | Utfall december 2024 | Utfall december 2025 |
|---|---|---|
| Andel företag som upplever att företagsstöd från VGR har bidragit till ökad konkurrenskraft | 93 % | 96 % |

| Aktivitet | |
|---|---|
| Genomföra en jämställdhetsanalys av VGR:s företagsstöd till nystartade innovativa företag | Planerad |
| Ta fram en strategisk vision för regionens arbete med banbrytande teknik | Planerad |
| Stötta projekt som bidrar till test-, demonstration-, forskning och utveckling av strategisk vikt för industrialisering och samhällsomvandling | Planerad |
| Stärka kvinnors möjligheter att utveckla och förverkliga idéer samt starta och utveckla företag genom stöd till nätverk, mentorprogram och mötesplatser | Planerad |
| Utreda förutsättningarna för ett regionalt innovationspris med inriktning på banbrytande tekniker och nyttiggörande av forskning | Planerad |

### 2.3.3.2 Fokusområde: Industrins gröna omställning

Industrins gröna omställning är ett strategiskt viktigt område för kraftsamling där miljö- och regionutvecklingsnämnden (MRU), utifrån sitt uppdrag, har en nyckelroll i att mobilisera aktörer och bidra till ett gemensamt regionalt genomförande.

Västra Götalands ekonomiska utveckling är beroende av att regionens tillverkningsindustri. Omkring 180 000 västsvenskar går till ett jobb kopplat till tillverkningsindustrin. Regionens och kommunernas skatteunderlag är därmed direkt kopplat till att den regionalt etablerade industrin fortsätter utvecklas och bibehåller en hög konkurrenskraft.

Viktiga branscher finns i fordons-, kemi-, material- och processindustrin. Det är industrier med en stark bas i Västra Götaland men som huvudsakligen exporterar sina produkter på en internationell marknad. Industrins förutsättningar att fortsätta verka och utvecklas i Västra Götaland ska därför jämföras med förutsättningar på en global nivå, därför är konkurrensen hård om investeringar, kompetens och marknadsandelar.

Samtidigt driver klimatmål, teknikutveckling och förändrade kundkrav på för en omfattande omställning av industriella processer och värdekedjor. Industrin utvärderar därför hela tiden var i världen nästa utvecklingssteg ska ske. Industrins gröna omställning handlar därför om att stärka konkurrenskraften genom att

stödja industrins utveckling på ett antal centrala områden.

När industrin utvecklas behövs rätt kompetens i alla led. Fler behöver göra yrkes- och utbildningsval som är relevanta för industrin. Insatser för att stödja forsknings- och utvecklingssamverkan där regionala förmågor och spetskompetens som bidrar till industrins omställning och möjliggör en industriell utveckling och expansion ska genomföras.

När fossila energikällor ska bytas ut mot fossilfri el ökar konkurrensen om tillgänglig elenergi och effekt. Insatser ska genomföras för att möta de möjligheter och utmaningar som följer av industrins elektrifiering och den pågående teknikomställningen. Särskilt fokus är på de insatser som bidrar till ökad regional elproduktion och utvecklade analyser om framtida energibehov och planeringen av det regionala energisystemet. Den regionala energiöverenskommelsen är en viktig utgångspunkt.

En annan del av omställningen är utvecklingen av cirkulära värdekedjor och ett mer resurseffektivt nyttjande av material och resurser. Av vikt är insatser som stärker cirkulär design, ökar användningen av sekundära råvaror och minskar beroendet av primära och importerade resurser. Detta bidrar både till minskad klimat- och miljöpåverkan och till ökad robusthet och konkurrenskraft i de industriella värdekedjorna.

Centrala aktörer i länet för kraftsamlingen är IUC-bolagen (industriella utvecklingscentra) och science parks tillsammans med lärosätena i Västra Götaland. Samverkan med Länsstyrelsen, kommuner och kommunalförbund är avgörande och inte minst utvecklat på området elförsörjning. Forumet ACCEL är etablerat för dialog med nationella aktörer som Svenska Kraftnät. Regionala kompetensråd och initiativ som Move to Gothenburg och International house är viktiga för arbetet med kompetensförsörjning.

Under 2026 inleds en ny mandatperiod för Industrirådet, med en delvis förnyad sammansättning av ledamöter. Rådet utgör en strategisk samverkansplattform och fungerar som ett rådgivande forum för frågor som rör industrins långsiktiga utveckling i Västra Götaland. Genom att samla företrädare från näringsliv, akademi och offentlig sektor bidrar rådet med omvärldsbevakning, strategiska inspel och dialog kring de möjligheter och utmaningar som den industriella omställningen innebär. Ett särskilt fokus kommer att ligga på hur industrins konkurrenskraft kan stärkas där minskade utsläpp är en integrerad del.

Genom utveckling av samarbetet med berörda aktörer och forum stärks förutsättningarna för att Västra Götaland även fortsatt ska vara en ledande industriregion där industrin skapar fler jobb och ger förutsättningar att investera i viktiga områden som till exempel hälso- och sjukvård, infrastruktur och utbildningssektorn.

| **Aktivitet** | |
|---|---|
| Ta fram och tillgängliggöra kunskapsunderlag, analyser och statistik om omställningsbehov och utvecklingsmöjligheter inom industrins gröna omställning | Planerad |
| Samordna och konkretisera gemensamma utvecklingsinsatser inom kraftsamlingens prioriterade områden | Planerad |

| Aktivitet | |
|---|---|
| Stödja utveckling, testning och spridning av nya tekniker, processer och cirkulära lösningar som bidrar till industrins omställning och konkurrenskraft | Planerad |
| Genomföra insatser som stärker kompetensförsörjning och kompetensomställning inom strategiskt viktiga områden för industrins gröna omställning | Planerad |
| Utveckla arbetet inom rådet för industrins omställning för att stärka industrins klimatomställning och konkurrenskraft | Planerad |

## 2.3.4 Mål: Bygga kompetens – för kompetensförsörjning och livslångt lärande

Att bygga kompetens handlar om att öka tillgången till kunskap och kompetens som är avgörande för att samhället ska kunna utvecklas. Utbildning och arbete är grunden för att människor och företag ska växa. Det behövs både bredd och spets inom universitet, högskolor och yrkesutbildningar samt möjlighet till bildning vid folkhögskolor, studieförbund och i föreningslivet.

En väl fungerande kompetensförsörjning ställer höga krav på samverkan mellan framför allt utbildningsanordnare, arbetsgivare och arbetstagarorganisationer. Här spelar de fyra delregionala kompetensråden, de branschspecifika kompetensråden och collegestrukturen i Västra Götaland en nyckelroll. Under 2027 ska uppföljning och erfarenhetsutbyte mellan de fyra delregionala kompetensråden genomföras för att utveckla och förbättra arbetet.

Västra Götalandsregionens (VGR) egna utbildningsanordnare; sex folkhögskolor och tre naturbruksskolor är resurser i kompetensförsörjningsarbetet. Även de 17 rörelsedrivna folkhögskolorna i Västra Götaland och Campus Dalsland, som VGR medfinansierar, är viktiga aktörer i det regionala kompetensförsörjningsarbetet.

Folkhögskolorna bidrar med möjligheter som andra reguljära utbildningsaktörer ofta saknar. VGR:s egna folkhögskolor ska erbjuda en annan chans till utbildning och bildning, som kan leda till vidare studier eller arbete. De ska även bedriva kurser och utveckla metoder som bidrar till kompetensförsörjning, vara en inkluderande arena och mötesplats för närsamhället och möjliggöra för individer att utbilda sig inom, utöva och ta del av kultur.

Naturbruksskolorna bidrar till att möta de gröna näringarnas kompetensbehov, stärka företagande och vara ett nav för hela Västra Götaland. VGR:s egna naturbruksskolor ska utgöra spetsen av naturbruksutbildningar och även fortsättningsvis på andra sätt bidra till de gröna näringarnas utveckling.

En av VGR:s centrala uppgifter inom det regionala kompetensförsörjningsarbetet är att identifiera länets kompetensbehov inom både privat och offentlig sektor. Kunskap om arbetslivets behov behövs för att få till rätt insatser. Det görs främst genom regionala branschdialoger som genomförs varje år och som är viktiga att fortsätta utveckla. Kompetensbehoven presenteras i VGR:s rapport *Kompetensbehov på arbetsmarknaden i Västra Götaland* som uppdateras varje år eller vid behov. VGR ska verka för att rapporten används av länets kompetens- och

branschråd som en gemensam lägesbild av kompetensbehov.

Arbetet inom målet utgår från tre insatsområden och fokusområdet Förbättra matchningen på arbetsmarknaden. Insatsområdena är:

**Främja kompetensomställning och livslångt lärande**
Den gröna och digitala omställningen kräver att vi lär och agerar utifrån ny kunskap och ändrade förutsättningar. Den snabba och breda tekniska utvecklingen skapar ett omfattande förändringstryck på arbetsmarknaden. Tillsammans med högre krav på hållbarhet och cirkulära affärsmodeller och den snabba utvecklingen med AI påskyndas behovet av att ställa om de anställdas kompetens och agera utifrån ny kunskap och ändrade förutsättningar. Möjligheterna till kompetensomställning och livslångt lärande genom hela arbetslivet blir allt viktigare. Det förutsätter samverkan mellan aktörer på arbetsmarknaden och inom alla nivåer i utbildningskedjan.

Lärosätena har en central roll i kompetensomställning och det livslånga lärandet. Genom att erbjuda relevanta, flexibla och tillgängliga utbildningar hjälper de individer att utveckla sin kompetens genom hela livet och stödjer samtidigt näringslivets och samhällets behov av ny kunskap och kompetens.

Genom att främja lärmiljöer såsom Campus Dalsland, industrins tekniska lärcentrum i Lidköping eller Battery Centre Gothenburg, skapas förutsättningar för ökad tillgänglighet till utbildning, stärkt kompetensförsörjning och långsiktig regional utveckling. Utvecklingen av sådana lärmiljöer ska stödjas där de motiveras av det geografiska läget, utbildningsnivå eller arbetsmarknadens behov.

Under 2025–2026 är VGR ordförande i EU-nätverket EARLALL. Nätverket samlar ett antal regioner i Europa och syftar till att främja samarbete och utbyten inom områden som kompetensförsörjning och livslångt lärande. VGR kommer att söka ordförandeskapet även för åren 2027-2028, i syfte att bidra till fortsatt internationellt lärande och stimulera regionala samarbeten och partnerskap.

**Stärka samverka mellan skola och arbetsliv**
Samverkan mellan skola och arbetsliv är en förutsättning för att unga ska kunna göra välgrundade studie- och yrkesval och för att fler ska söka utbildningar som motsvarar arbetsmarknadens behov. Samverkan behövs för att arbetsgivare ska engagera sig i utbildningssystemet och erbjuda PRAO, arbetsplatsförlagt lärande (APL) och lärande i arbete (LIA). På så sätt skapas bättre förutsättningar för matchning mellan utbildning och arbetsmarknad.

Ett utvecklingsprojekt med finansiering av miljö- och regionutvecklingsnämnden (MRU) pågår i tre delregioner med syftet att utveckla kvaliteten i det arbetsplatsförlagda lärandet (APL). På detta sätt ska eleverna få bättre möjligheter att omsätta sina kunskaper i praktiken och skapa tidiga kontakter med arbetslivet, vilket kan öka möjligheterna till anställning efter avslutad utbildning. En stärkt samverkan mellan skola och arbetsliv bidrar också till att utbildningarnas innehåll blir mer relevant.

Satsningar på yrkeslärare är också viktiga eftersom de utgör länken mellan skola och arbetsliv och säkerställer att utbildningarna håller hög kvalitet.

För att stärka Västra Götalands konkurrenskraft behövs fler personer med kunskaper inom naturvetenskap, teknik, ingenjörsvetenskap och matematik – STEM. 2025 lanserade regeringen en nationell STEM-strategi. VGR kan agera som samlande kraft i arbetet med strategins genomförande. För att skapa varaktig

förändring bör STEM-strategins implementering utgå från etablerade strukturer som Teknikcollege, science centers och samverkan mellan skola, arbetsliv och akademi för att främja barn och ungas STEM-intresse.

De sex science centers som MRU medfinansierar verkar för att öka intresset för dessa ämnen hos barn och unga. De fungerar som pedagogiska komplement och stöd till skolan och är en resurs inom kompetensutveckling och fortbildning för lärare.

**Ta tillvara och utveckla hela arbetskraftens kompetens**

En väl fungerande kompetensförsörjning förutsätter också att allas kompetens tas tillvara för att bryta långtidsarbetslöshet och möjliggöra att fler tar sig in på arbetsmarknaden. Den enskilda individen behöver stärkas samtidigt som arbetsmarknaden behöver bli mer tillgänglig för fler. Det sker stora förändringar i arbetsmarknadspolitiken för personer som står långt från arbetsmarknaden. Två centrala förändringar är utbildningsplikten för arbetslösa som saknar gymnasieutbildning och det nya aktivitetskravet för personer som får försörjningsstöd.

Mycket av detta arbete pågår inom ramen för den överenskommelse som VGR och Arbetsförmedlingen Väst tecknade under 2024. Syftet är att genom samverkan påskynda individers etablering i arbetslivet och förbättra matchningen så att fler människor använder den kompetens de har i det arbete de utför.

VGR ska arbeta för att stärka samverkan mellan kommuner, Validering Väst och Arbetsförmedlingen för att, utifrån förändringar i arbetsmarknadspolitiken, få tillstånd effektiva insatser för att fler personer långt från arbetsmarknaden kommer i utbildning och arbete.

Både privata och offentliga arbetsgivare har en roll i att anställa personer långt ifrån arbetsmarknaden. Arbetsgivare behöver bredda sin rekrytering för att bli bättre på att ta tillvara mångfalden av arbetskraft. Särskilda insatser krävs för etablering av grupper som har en svagare förankring på arbetsmarknaden, det kan till exempel handla om lärlingsutbildningar, etableringsjobb eller utbildningar som kombinerar språk- och yrkeskunskap.

| Indikator | Utfall december 2024 | Utfall december 2025 |
|---|---|---|
| Antal deltagare i folkhögskolekurser som uppnått behörighet | | |
| Antal deltagare i kurser på folkhögskolor där VGR är huvudman | 3 630 | 3 570 |

| Aktivitet | |
|---|---|
| Utveckla arbetet med de årliga regionala branschdialogerna | Planerad |
| Uppdatera och sprida rapporten Kompetensbehov på arbetsmarknaden i Västra Götaland | Planerad |
| Samla och mobilisera regionala aktörer i en återkommande STEM-samling för att dela erfarenheter och utveckla gemensamma | Planerad |

| Aktivitet | |
|---|---|
| aktiviteter som stärker STEM-arbetet i Västra Götaland | |
| Följa upp de fyra delregionala kompetensrådens aktiviteter och resultat | Planerad |

### 2.3.4.1 Fokusområde: Förbättra matchningen på arbetsmarknaden

En väl fungerande kompetensförsörjning kännetecknas av en god matchning mellan utbud och efterfrågan på arbetskraft. Det innefattar både att arbetsgivares efterfrågan på kompetens och att utbudet av kompetens ska vara relevant, rätt dimensionerat och tillgängligt.

De regionala behoven av kompetens finns inom i princip samtliga branscher men är extra påtaglig inom industri och vård och omsorg. Ett fokus under kommande år är att säkerställa kompetens i alla led för industrins gröna omställning där Västra Götalandsregionen (VGR) fortsätter satsa. Vid den regionala branschdialogen för industri som VGR genomförde 2026 fanns en bred samsyn om att det råder stor brist på gymnasialt utbildade. Det gäller såväl industritekniska, el- och energi- samt teknikprogrammet. Automation framstår som ett av de strategiskt viktigaste områdena för industrins kompetensförsörjning.

Under 2027 fortsätter även ett utvecklingsarbete kopplat till kompetensförsörjningen inom välfärden.

De kompetenser som arbetsgivare i Västra Götaland efterfrågar är framför allt från de gymnasiala yrkesutbildningarna. Även andra former av yrkesutbildningar behövs för att kunna erbjuda ett brett utbud som matchar arbetsmarknadens behov och individers förutsättningar. Det kan exempelvis handla om YH-utbildningar, bristyrkeskurser på folkhögskola eller högskolekurser och program.

Förvaltningen ska tillsammans med Folkhögskoleförvaltningen och Naturbruksförvaltningen ta ett strategiskt grepp kring vilka YH-utbildningar VGR ska erbjuda, med målet att få tillstånd fler YH-utbildningar inom för länet kritiska områden.

I oktober 2026 kommer Skolverket med nya rekommendationer för dimensioneringen av gymnasiet och komvux för läsåret 2028/2029. Under 2027 ska insatser göras, tillsammans med kommunalförbunden, för att utbildningsanordnare i högre utsträckning följer Skolverkets rekommendationer och dimensionerar mer utifrån arbetsmarknadens behov och att elever i högre utsträckning väljer yrkesprogram.

Den demografiska utvecklingen med låga födslotal och en allt högre andel äldre i befolkningen förstärker den rådande bristsituationen på arbetsmarknaden. Nyrekryteringar kommer inte ensamt lösa behoven av arbetskraft, i stället krävs nya arbetssätt och att nyttja teknikens möjligheter. Här kan erfarenheter från projekten i MRU:s utlysning 2023 för att stötta kompetensförsörjning i offentlig sektor bidra med nya kunskaper. Under 2027 kommer en analys av lärdomarna från projekten göras.

För att klara konkurrensen om kompetens och arbetskraft behöver hela Västra Götaland vara en attraktiv plats att bo och verka på, med goda förutsättningar för

att attrahera, ta emot och behålla internationell kompetens. Satsningar som Move to Gothenburg/West Sweden, International House Gothenburg och Welcome House Skövde har placerat Västra Götaland som en av de ledande regionerna i Sverige och Europa på att systematiskt underlätta för att attrahera och behålla internationell kompetens. Att attrahera internationell spetskompetens är viktigt inte minst för industrins gröna omställning. Under 2027 fortsätter Move to Gothenburg fokusera på att underlätta för små och medelstora företag att attrahera internationell kompetens, medan International House Gothenburg har ett utökat fokus på att medföljande ska trivas och få arbete i regionen.

VGR ska fortsätta stötta Validering Västs arbete med att bidra till att fler valideringar sker och att validering ses som en självklar del i det strategiska kompetensförsörjningsarbetet i Västra Götaland. Arbete sker för att stötta arbetsgivares validering av anställda, utbildningsanordnare som nu enligt lag måste erbjuda validering inom Komvux, och att myndigheter som Arbetsförmedlingen använder validering i större utsträckning i arbetet med de som är arbetslösa.

| Aktivitet | |
|---|---|
| Stötta insatser för att stärka yrkesprogrammens kvalitet och attraktivitet för att bättre motsvara arbetsmarknadens behov av yrkesutbildad kompetens | Planerad |
| Verka för att utbildningsanordnare i högre utsträckning följer Skolverkets rekommendationer och dimensionerar mer utifrån arbetsmarknadens behov | Planerad |
| Verka för förbättrad kompetensförsörjning inom välfärden, bland annat genom ett förstärkt utvecklingsarbete mellan regional utveckling och HR | Planerad |
| Utveckla YH-utbildningar som erbjuds av VGR:s folkhögskolor och naturbruksskolor | Planerad |

## 2.3.5 Mål: Öka inkluderingen – för tillit och sammanhållning

Västra Götaland ska vara en plats där varje människa ges möjlighet att använda sin fulla potential i ett jämlikt, öppet och sammanhållet samhälle. Ökad inkludering innebär ökad samhörighet och delaktighet i samhälls- och arbetsliv, där tillgången till sociala nätverk, mötesplatser och ett aktivt civilsamhälle är viktiga delar. Ökad inkludering bidrar till stärkt tillit, demokrati, samhällets robusthet och minskade socioekonomiska klyftor. För att skapa fler vägar till utbildning, arbete och delaktighet krävs samverkan mellan offentlig sektor, näringsliv och civila samhällets organisationer.

Miljö- och regionutvecklingsnämnden (MRU) bidrar tydligast till detta mål genom sin roll i arbetet för att framtidsrusta barn och unga. MRU bidrar även till att förbättra förutsättningarna för inkludering och delaktighet i samhälls- och arbetsliv genom insatser kopplat till kompetensförsörjning, det livslånga lärandet samt det näringslivsfrämjande arbetet.

Inom detta mål har MRU och kulturnämnden (KUN) olika ansvarsområden, men i

vissa frågor gränsar ansvaret till varandra och då kan samverkan bidra till effektivisering, synergier och uppväxling. Det gäller exempelvis arbetet för att framtidsrusta barn och unga, samverkan med civila samhällets organisationer och det gemensamma stödet till samverkansplattformen Medier & demokrati som syftar till att stärka invånarnas medie- och informationskunnighet.

Arbetet inom målet utgår från tre insatsområden och fokusområdet Framtidsrusta barn och unga. Insatsområdena är:

**Ge fler möjlighet att delta i samhälls- och arbetslivet**
MRU skapar förutsättningar för att driva utveckling mot att olika aktörer; offentlig sektor, näringsliv, myndigheter och civilsamhällets organisationer, samverkar för att fler ska ges möjlighet till utbildning, sysselsättning och egen försörjning. Specifika insatser för detta beskrivs även under målen Bygga kompetens och Stärka innovationskraften.

Länsstyrelserna har fått nya uppdrag kring integration där de ska samverka med bland annat regionerna. Initiativ som redan tangerar dessa uppdrag ska fortsatt stöttas. Under 2027 ska former för samverkan kring integrationsfrågor med kommun, näringsliv, civilsamhälle och myndigheter utvecklas.

**Utveckla samverkan med civila samhällets organisationer**
Civila samhällets organisationer, med dess förmågor och nätverk, är en viktig aktörsgrupp inom flera områden i det regionala utvecklingsarbetet. Under 2027 fortsätter arbetet för en ökad strategisk och långsiktig samverkan med civilsamhällets aktörer. Genom att involvera och öka samverkan med civila samhällets organisationer stärks tillit och sammanhållning samt den samlade förmågan att möta olika samhällsutmaningar. Exempel på hur detta ska göras beskrivs inom målen Stärkt beredskap och motståndskraft för att bättre kunna hantera samhällsstörningar, kriser och ett förändrat säkerhetsläge och målet Minskad miljö- och klimatpåverkan i Västra Götaland.

**Tillvarata och utveckla olika platsers möjligheter och förutsättning**
Genom satsningar inom platsutveckling stärks lokala aktörers förmåga att tillsammans identifiera behov, mobilisera resurser och utveckla långsiktiga lösningar som bidrar till livskraftiga och inkluderande lokalsamhällen. MRU ska fortsatt bidra med samordning och stöd för att stärka samspelet mellan lokala utvecklingsinitiativ och den samlade regionala utvecklingen inom bland annat kompetensförsörjning, näringslivsutveckling, service, kultur, mobilitet och samhällsplanering.

Även genom insatser i det regionala serviceprogrammet skapas förutsättningar för invånarnas inflytande och delaktighet och till att ta tillvara invånares engagemang att bidra till mötesplatser och levande lokalsamhällen.

| Aktivitet | |
|---|---|
| Utlysning till civila samhällets organisationer med fokus på frågor som ökad inkludering, klimat, biologisk mångfald och krisberedskap | Planerad |
| Stötta insatser som ger grupper som står långt från arbetsmarknaden möjlighet till utbildning och egen försörjning | Planerad |

#### 2.3.5.1 Fokusområde: Framtidsrusta barn och unga

Framtidsrusta barn och unga handlar om att att stödja den uppväxande generationen i att möta, leva och verka både i dagens och i morgondagens samhälle. Barn och unga är en avgörande kraft i samhället nu och i framtiden. Hur deras livsvillkor ser ut i dag formar morgondagen. Samhället står inför tydliga utmaningar; allt för många barn och unga fullföljer inte sina studier, har ojämlika livsvillkor och upplever psykisk ohälsa. Detta riskerar att begränsa deras möjligheter.

Barn och unga i Västra Götaland ska ges de bästa förutsättningarna för en bra start i livet, i enlighet med barnkonventionen. Att framtidsrusta barn och unga innebär att stärka deras hälsa, utbildning, delaktighet och framtidstro och att ge dem reella möjligheter att påverka sina liv och samhällets utveckling. För att lyckas krävs en kraftsamling där kommuner, region, myndigheter, näringsliv och civilsamhälle samverkar för att stärka tidiga, samordnade och främjande insatser, med barnets rättigheter och behov i centrum. För att nå resultat krävs även utvecklad samverkan inom Västra Götalandsregionens (VGR) egen organisation mellan nämnder och verksamheter som möter barn och unga och/eller har en roll i att förbättra barns förutsättningar. Det gäller inom VGRs olika samhällsuppdrag; såväl regional utveckling, kultur, hälso- och sjukvård som kollektivtrafik.

Att tillsammans framtidsrusta barn och unga är ett av tre prioriterade områden för kraftsamling i den regionala utvecklingsstrategin. Prioriterade områden som stärker barn och ungas framtidstro är; god och jämlik hälsa, språkutveckling, trygga vuxna förebilder, meningsfull fritid, utveckla kreativa och entreprenöriella förmågor samt ungas delaktighet och inflytande i samhället. Samtidigt stärks möjligheterna till tidig kontakt med arbetslivet och en trygg väg in i vuxenlivet. Ett aktivt arbete för att samordna och driva utveckling inom främjande, förebyggande och tidiga insatser som framtidsrustar barn och unga ur ett regionalt utvecklingsperspektiv kommer vara viktigt.

Folkhögskolor, naturbruksskolor och andra utbildningsformer spelar en viktig roll i att erbjuda både tidiga och senare vägar till utbildning. Genom flexibla utbildningsvägar och nya chanser kan fler fullfölja sina studier och etablera sig i arbetslivet.

För att nå effekt och engagera fler aktörer ska kommuner, region, myndigheter, näringsliv, akademi och civila samhället samlas på flera olika sätt under året. De strukturer för samverkan som byggts upp genom de delregionala kunskapsnoderna för barn och unga utgör fortsatt en viktig grund. Den årligt återkommande konferensen är en viktig mötesarena för länets nyckelaktörer. En annan viktig del är att samla och dela kunskap och statistik som hjälper till att identifiera geografiska behov och skillnader mellan delregioner och kommuner samt utveckling över tid.

Under 2027 ska miljö- och regionutvecklingsnämndens (MRU) finansieringsformer för tidiga insatser för barn och unga, såsom sociala investeringar, utvecklas.

Med ett långsiktigt engagemang skapas förutsättningarna för ett Västra Götaland där alla barn och unga får möjlighet att växa, utvecklas och bidra – till sina egna liv och till ett hållbart, inkluderande och demokratiskt samhälle.

| Indikator | Utfall december 2024 | Utfall december 2025 |
|---|---|---|
| Antal elever avgångna (= slutfört program) från gymnasieskolan där Västra Götalandsregionen är huvudman | | |
| Andel elever med behörighet till gymnasieskolans nationella program | 83 % | |

| Aktivitet | |
|---|---|
| Tillgängliggöra och ta fram kunskapsunderlag och statistik för att stimulera ett behovsdrivet arbete i länet | Planerad |
| Samordna och konkretisera gemensamma utvecklingsinsatser inom kraftsamlingens prioriterade områden | Planerad |
| Arrangera den årliga konferensen Framtidsrusta barn och unga | Planerad |
| Fortsätta och utveckla satsningen på yrkesintroduktion vid Naturbruksskolan Uddetorp för elever som saknar behörighet till nationella gymnasieprogram. I samverkan med kommuner och kommunalförbund undersöka förutsättningarna för att erbjuda fler platser vid Uddetorp och/eller vid fler av regionens naturbruksskolor | Planerad |

## 2.3.6 Mål: Knyta samman Västra Götaland med hållbara resor och förbättrad tillgänglighet

MRU rapporterar inte på målet Knyta samman Västra Götaland med hållbara resor och förbättrad tillgänglighet utan enbart på fokusområdet.

### 2.3.6.1 Fokusområde: Ökad robusthet genom samverkan i samhällsplanering

Genom en utvecklad samverkan i samhällsplaneringen kan gemensamma resurser användas mer effektivt och bidra till att både stärka Västra Götalands attraktivitet och öka samhällets motståndskraft och anpassningsförmåga, även i tider av kris och förändring.

Ökad robusthet genom samverkan i samhällsplanering är ett utpekat område för kraftsamling i den regionala utvecklingsstrategin. För att möjliggöra en ökad samplanering är utveckling av gemensamma underlag, kartbilder och analyser, metoder och arbetssätt i fokus, tillsammans med tydliggörande av olika aktörers roller och ansvar. Utmaningar och behov varierar inom länet och arbetet behöver därför ta sin utgångspunkt i olika geografier och platsers förutsättningar.

Under 2026 pågår ett arbete med att konkretisera åtgärdsbehov och insatser tillsammans i samverkan mellan Västra Götalandsregionen (VGR), kommuner, myndigheter, näringsliv, akademi och civilsamhälle. För att nå resultat krävs även en fördjupad och mer operativ samverkan mellan infrastruktur- och

kollektivtrafiknämnden (IKN), miljö- och regionutvecklingsnämnden (MRU), kulturnämnden (KUN), strategiska hälso- och sjukvårdsnämnden samt andra berörda nämnder och styrelser.

Det fortsatta arbetet behöver omsätta denna inriktning i praktiska insatser som stärker länets långsiktiga utvecklingsförmåga och möter skiftande lokala och regionala förutsättningar. För MRU innebär det att bidra med kunskap, processledning och strategisk samverkan i frågor där samhällsplanering, näringslivsutveckling, platsutveckling och omställning möts. Det kan exempelvis handla om att stärka förutsättningarna för attraktiva och hållbara livsmiljöer, hållbara etableringar, lokal och regional service, robusta energisystem samt en mer samordnad användning av mark och naturresurser. Som en del av detta utvecklas den tvärsektoriella samverkan i arbetet med att dels ta fram en regional kartbild och gemensamma kunskapsunderlag för grön och blå infrastruktur, dels att utveckla ett ramverk för naturpositiva etableringar.

Genom att anta ett tydligare och mer samlat planeringsperspektiv i frågor som näringslivsutveckling, energi, transporter, naturresurser och kulturens infrastruktur kan MRU, i nära samverkan med IKN och KUN, bidra till att utvecklingsinsatserna blir mer samordnade, platsanpassade och genomförbara över tid. Tillsammans bidrar insatserna till bättre planeringsunderlag och stärkt samordning mellan olika sektorer och aktörer.

| Aktivitet | |
|---|---|
| Utveckla och använda gemensamma kartunderlag, geografiska analyser och digitala planeringsverktyg för att stärka kunskapsunderlaget i samhällsplanering och näringslivsutveckling | Planerad |

## 2.4 Regiongemensamt

### 2.4.1 Intern kontroll

Enligt kommunallagen ska varje nämnd och styrelse se till att den interna kontrollen är tillräcklig. Ytterst handlar det om att säkerställa att verksamheten uppfyller de mål och de krav som ställs på den. Innan en plan för intern kontroll upprättas ska nämnden beskriva sin kontrollmiljö och göra en riskanalys utifrån den. Miljö- och regionutvecklingsnämnden (MRU) genomför en risk- och väsentlighetsanalys vid sammanträdet i november 2026 för att identifiera och värdera risker inom nämndens ansvarsområde, och fastställer därefter plan för intern kontroll 2027 vid sammanträdet i december, där kontroller/åtgärder kopplas till de högst värderade riskerna.

# 3 Hållbarhet

Hållbarhetsmål 2030 gäller för alla förvaltningar och bolag. Hållbarhetsmålen ska förstärka ett hållbart genomförande av hälso- och sjukvård, kollektivtrafik, regional utveckling och kultur.

## 3.1 Mål från regionfullmäktiges budget

### 3.1.1 Mål: Ökad måluppfyllelse för Västra Götalandsregionens hållbarhetsmål

Västra Götalandsregionen (VGR) ska vara föregångare för hållbarhet och ska i alla uppdrag främja hälsa och välbefinnande, säkerställa jämlikhet och lika rättigheter samt arbeta för tillit, trygghet och delaktighet. Verksamheten ska bedrivas resurseffektivt och giftfritt, med låg klimatpåverkan och främjad biologisk mångfald. Miljö- och regionutvecklingsnämnden (MRU) bidrar huvudsakligen till målet genom det regionala utvecklingsansvaret och satsningar som genomförs tillsammans med länets aktörer, hur detta genomförs beskrivs under respektive mål. Det externa utvecklingsarbetet bidrar på så sätt till att skapa förutsättningar för och stärka VGR:s interna hållbarhetsarbete.

MRU bidrar till VGR:s hållbarhetsmål genom att hållbarhet integreras i styrande dokument, prioriteringar och beslut. Nämnden ska säkerställa att ekonomiska, sociala och miljömässiga perspektiv beaktas vid ärendeberedning, planering, uppdrag och uppföljning av verksamhet och projekt. De som berörs av beslut och verksamhet ska involveras för att säkerställa kvalitet och jämlikhet.

| Aktivitet | |
|---|---|
| MRU ska genom aktiv dialog med förvaltningar och bolag skapa förutsättningar för att arbeta strategiskt med VGR:s hållbarhetsmål | Planerad |

# 4 Ekonomi

## 4.1 Utblick 2028-2029

Nämnden står inför ekonomiska och strukturella utmaningar som främst påverkar folkhögskolor, naturbruksutbildningar och Botaniska trädgårdens verksamheter. Förändrade statsbidrag, nya lagkrav och kommande investeringsbehov samverkar med ökade driftskostnader och ökade krav inom hållbar utveckling, kompetensförsörjning och beredskap. Trots att inflationen har stabiliserats ligger många kostnader, särskilt för lokaler, energi och investeringar, kvar på en hög nivå. För att möta dessa utmaningar innehåller budgeten riktade förstärkningar till verksamheter inom nämndens ansvarsområde.

En samlad ekonomisk bedömning visar att:

- Identifierade intäktsbortfall och kostnadsökningar inom folkhögskolor, naturbruk och Botaniska trädgården innebär ett ökat behov av regional finansiering från 2027.
- Behov av fortsatta investeringar inom naturbruksutbildningarna samt Botaniska trädgårdens växthus och besökscentrum till följd av nya lagkrav, säkerhetsåtgärder och beslutade utvecklingsprojekt.
- Risk för underfinansiering av större projekt och verksamhetsförändringar om ytterligare medel inte tillförs eller statliga finansieringsförutsättningar

förändras.

*Den statliga finansieringen till VGR:s egna folkhögskolor* påverkas av förändrade villkor för förstärkningsbidraget, vilket innebär ett intäktsbortfall om 6 mnkr från 2027, 3,8 mnkr 2028 och ytterligare 1,5 mnkr 2029. Folkbildningsrådet planerar samtidigt att besluta om nya statsbidragsvillkor från 2027, vilket medför fortsatt osäkerhet kring de ekonomiska konsekvenserna för verksamheten.

*Ökade hyreskostnader för Fristads folkhögskola* motsvarande cirka 5 mnkr kräver utökat regionbidrag även efter 2027.

*Naturbruksutbildningarna* påverkas av nya lagkrav inom skolsäkerhet och smittskydd som medför ökade kostnader om cirka 2,5 mnkr från 2027, 2,0 mnkr 2028 och ytterligare 2,0 mnkr 2029. Därutöver har förvaltningen identifierat behov av ytterligare resurser motsvarande 0,8 mnkr för arbetet med social hållbarhet. Samtidigt innebär ökade krav på säkerhet, beredskap och hållbar utveckling fortsatta investeringsbehov inom verksamheten.

Det *nya samverkansavtalet för naturbruk* kommer att påverka budgetprocessen för Naturbruksförvaltningen då den nuvarande skatteväxlingen kommer att upphöra. Gymnasieutbildningen kommer att till sin helhet finansieras via interkommunal ersättning medan övriga delar av naturbruksuppdraget behöver finansieras med regionala medel.

*Botaniska trädgården* har ökade hyreskostnader och ökade avskrivningskostnader till följd av nya växthus och besökscentrum. Hyreskostnaden för etapp 2 och 3 har visat sig vara högre än initialt framfört. För 2027 finns ytterligare finansieringsbehov om 2,4 mnkr utöver tidigare budgeterade medel och för 2028 ytterligare 5,6 mnkr. Därutöver har förvaltningen identifierat ökade kostnader om 1,4 mnkr till följd av hyreskostnader, avskrivningar och lönestruktur. För 2027 och framåt finns fortsatt behov av finansiering kopplat till genomförandet av växthusprojektet.

Arbetet med planeringsunderlaget för 2028–2030 pågår i dialog med verksamheter inom regional utveckling.

## 4.2 Resultat

Resultatbudgeten för miljö- och regionutvecklingsnämnden är fördelad utifrån den regionala utvecklingsstrategin för Västra Götaland 2021–2030 och dess långsiktiga prioriteringar.

Därutöver kommer nämnden i sin balansräkning ha ett ingående balansvärde bestående av medel för att finansiera beslutade externa projekt.

Mnkr

| Summering per långsiktig prioritering | Budget 2026 | Budget 2027 | Plan 2028 | Plan 2029 |
|---|---|---|---|---|
| Stärka innovationskraften | 490,4 | 501,6 | 511,1 | 525,7 |
| Öka inkluderingen | 22,9 | 22,2 | 23,1 | 24,8 |
| Bygga kompetens | 537,5 | 582,9 | 611,0 | 620,7 |
| Knyta samman | 12,7 | 11,3 | 11,6 | 12,2 |
| Genomförande RUS | 58,4 | 55,6 | 56,0 | 56,8 |
| **Total** | **1 121,8** | **1 173,7** | **1 212,8** | **1 240,2** |

Fördelning av budget per långsiktig prioritering

Mnkr

| Summering per långsiktig prioritering | Budget 2026 | Budget 2027 | Plan 2028 | Plan 2029 |
|---|---|---|---|---|
| Stärka innovationskraften | 490,4 | 501,6 | 511,1 | 525,7 |
| Öka inkluderingen | 22,9 | 22,2 | 23,1 | 24,8 |
| Bygga kompetens | 537,5 | 582,9 | 611,0 | 620,7 |
| Knyta samman | 12,7 | 11,3 | 11,6 | 12,2 |
| Genomförande RUS | 58,4 | 55,6 | 56,0 | 56,8 |
| **Total** | **1 121,8** | **1 173,7** | **1 212,8** | **1 240,2** |

## 4.2.1 Verksamhetens intäkter

Miljö- och regionutvecklingsnämndens regionbidrag 2027 uppgår till totalt 1 169,8 miljoner kronor (mnkr) inklusive en uppräkning med index om 3,0 procent. På intäktssidan budgeteras 3,9 mnkr som avser ersättning för momskompensation och intäkter kopplade till pågående projekt.

Inför 2027 har nämnden tillförts en ökning av regionbidraget om totalt 17,3 mnkr utöver årets indexuppräkning. I regionfullmäktiges budget för 2026 togs beslut om ökat regionbidrag för Miljö- och regionutvecklingsnämnden om totalt 9,5 mnkr. Total ökning av nämndens regionbidrag för 2027, inklusive indexuppräkning med 3%, är 60,1 mnkr.

- 6 mnkr 2027 för att kompensera minskat statligt förstärkningsbidrag till VGR:s folkhögskolor. Därutöver tillförs ytterligare 3,8 mnkr 2028 och 1,5 mnkr 2029.
- 5 mnkr 2027 för ökade hyreskostnader vid Fristads folkhögskola.
- 3 mnkr 2027 till Botaniska trädgården för ökade hyreskostnader.
- 3,3 mnkr 2027 till Naturbruksförvaltningen för lagkrav inom skolsäkerhet och smittskydd samt insatser för social hållbarhet. Därutöver tillförs ytterligare 2 mnkr 2028 och 2 mnkr 2029.

Mnkr

| Finansiering | Budget 2026 | Budget 2027 | Plan 2028 | Plan 2029 |
|---|---|---|---|---|
| Regionbidrag | 1 109,7 | 1 169,8 | 1 208,9 | 1 236,3 |
| Intäkter | 12,1 | 3,9 | 3,9 | 3,9 |
| **Total finansiering** | **1 121,8** | **1 173,7** | **1 212,8** | **1 240,2** |

Miljö- och regionutvecklingsnämnden hanterar statliga 1:1-medel om 76,1 mnkr. Beslut om medlen fattas av miljö- och regionutvecklingsnämnden, men den ekonomiska redovisningen sker inte i regionens redovisningssystem utan direkt till Tillväxtverket i det statliga systemet NYPS. Beslut från regeringen om storleken på de statliga medlen kommer först i december.

## 4.2.2 Verksamhetens kostnader

I MRU:s budget finns sökbara projektmedel, verksamhetsbidrag och uppdrag till bolag, stiftelser och förvaltningar, delregionala utvecklingsmedel samt medfinansiering av folkhögskolor i länet. Budgeten är fördelad både utifrån långsiktig prioritering och kostnadsslag. Mer detaljerad information om innehållet

under respektive verksamhetsområde finns i bilagorna till detaljbudgeten.

MRU:s ram utgörs till stor del av uppdrag till VGR:s egna förvaltningar, verksamhetsbidrag samt delregionala utvecklingsmedel. Bidragen till dessa betalas ut månadsvis utifrån budget. Tillsammans utgör de cirka 65 procent av nämndens budget.

Den andra stora delen av budgetramen, cirka 27 procent, används till sökbara projektmedel där beslut fattas löpande av nämnden under året. Externa projektägare utgör merparten av projektbesluten där beslutat belopp för externa projekt reserveras för kommande rekvireringar.

Resterande del av budgeten, cirka 8 procent, utgör regional medfinansiering till folkhögskolorna i länet. Folkhögskolorna finansieras till största del av statsbidrag och till viss del av regionala anslag. Regionanslaget är en frivillig regional medfinansiering av statsbidraget där regionerna själva beslutar om anslagsnivån. Miljö- och regionutvecklingsnämnden finansierar de 17 rörelsedrivna folkhögskolorna i Västra Götaland med 300 000 kronor per folkhögskola, totalt 5,1 mnkr per år, i syfte att stärka folkhögskolornas bidrag till kompetensförsörjning, inkludering och regional utveckling. Finansieringen ingår i budgetposten regional medfinansiering till folkhögskolor i Västra Götaland.

Via projektbesluten har nämnden möjlighet att anpassa kommande beslut för att uppnå en budget och ekonomi i balans. För externa projekt reserveras beslutade medel för kommande rekvireringar.

De statliga medlen, 76,1 mnkr, är åtskilda från nämndens övriga medel och hanteras och följs upp separat. Medlen utgör sökbara medel för olika typer av utvecklingsinsatser och projekt inom regional utveckling.

| Förvaltning | Kategori | 2027 | 2028 | 2029 |
|---|---|---|---|---|
| **Folkhögskoleförvaltningen** | Minskat förstärkningsbidrag | 6 | 3,8 | 1,5 |
| | Hyreskostnader Fristads folkhögskola | 5 | | |
| | **Delsumma Folkhögskoleförvaltningen** | **11** | **3,8** | **1,5** |
| | | | | |
| **Botaniska trädgården** | Ny ramhöjning för ökade hyreskostnader | 3 | 3,8 | 5,6 |
| | Tillfällig förstärkning (justering tidigare beslut) | -0,8 | -1,5 | 11,3 |
| | Tidigare beslutad ramhöjning (budget 2026) | 2,3 | 7,1 | |
| | Tidigare beslutad tillfällig förstärkning (budget | 6,7 | 10,4 | |
| | **Delsumma Botaniska trädgården** | **2,2** | **11,3** | **34,4** |
| | | | | |
| **Naturbruksförvaltningen** | Lagkrav skolsäkerhet | 2,0 | 2,0 | 2,0 |
| | Smittsamma sjukdomar | 0,5 | | |
| | Social hållbarhet | 0,8 | | |
| | Tidigare beslutad ramhöjning (budget 2026) | 1,5 | | |
| | **Delsumma Naturbruksförvaltningen** | **3,3** | **3,5** | **2,0** |
| | | | | |
| **Övrigt** | Gröna och blå näringar | -1 | | |
| | Delsumma Övrigt | -1 | 0 | 0 |
| | | | | |
| **Gemensamt** | Indexuppräkning | 33,3 | 11,7 | 12,1 |
| | **Delsumma Index** | **33,3** | **11,7** | **12,1** |

För att tydliggöra utveckling av driftbidrag redovisas förändringarna per förvaltning och uppdelat på nya ramhöjningar, tidigare beslutade förändringar samt tillfälliga förstärkningar. Tabellen visar hur förändringarna påverkar respektive förvaltning under perioden 2027–2029 och ger en samlad bild av vilka faktorer som ligger bakom ökningen av regionbidraget.

# 4.3 Mål från regionfullmäktiges budget

## 4.3.1 Mål: God finansiell flexibilitet och styrning

Nämnden arbetar strategiskt med ekonomistyrning, uppföljning och kontroll för att uppnå god ekonomisk hushållning.

Nämnden beslutar i samband med detaljbudgeten ramar för de olika budgetposterna. Regelbunden uppföljning sker till presidie och nämnd gällande kostnader och vid eventuella avvikelser tas åtgärdsplaner fram.

Nämnden genomför årligen en riskanalys och beslutar om en intern kontrollplan som följs upp enligt plan.
I riskanalysen sker identifiering av finansiella och verksamhetsmässiga risker. Kontrollåtgärder för att minska riskerna tas fram och rapportering görs till nämnden och VGRs revisorer.

Nämnden följer de antagna policys som anger principer för god ekonomisk hushållning och ekonomistyrning samt finanspolicy.

Budgeterade anslag utbetalas månadsvis i tolv lika stora delar, vilket innebär att medlen inte tillhandahålls i förskott. Utbetalningarna är föremål för löpande bedömning och kan, vid behov, justeras eller tillfälligt hållas inne under året baserat på utvecklingen av den ekonomiska prognosen.

### 4.3.1.1 Fokusområde: God budgetföljsamhet

Nämndens budget är realistisk och baserad på välgrundade antaganden under hösten 2026. Verksamheten har möjlighet att anpassa sig efter förändringar och gör löpande prognoser som återrapporteras till presidie och nämnd regelbundet.

Eventuella avvikelser rapporteras till presidie och nämnd och vid behov vidtas åtgärder.

# UTKAST Detaljbudget 2027

# Miljö- och regionutvecklingsnämnden

# Innehållsförteckning


**1 Sammanfattning ..... 4**

**2 Verksamhet ..... 4**

**2.1 Utblick 2027-2028 ..... 4**

**2.2 Regional utvecklingsstrategi ..... 4**

**2.3 Mål från regionfullmäktiges budget ..... 4**

2.3.1 Mål: Västra Götalandsregionen ska stärka sin beredskap och motståndskraft för att bättre kunna hantera samhällsstörningar, kriser och ett förändrat säkerhetsläge ..... 4

2.3.2 Mål: Västra Götalandsregionen ska verka för en minskad miljö- och klimatpåverkan i Västra Götaland ..... 4

2.3.2.1 Fokusområde: Stärka den biologiska mångfalden ..... 4

2.3.2.2 Fokusområde: Öka takten i det klimatstrategiska arbetet på kort och lång sikt för att minska utsläppen ..... 5

2.3.3 Mål: Stärka innovationskraften – för ett hållbart och konkurrenskraftigt näringsliv i framkant ..... 5

2.3.3.1 Fokusområde: Främja företagsamhet och kapacitet för förnyelse ..... 6

2.3.3.2 Fokusområde: Industrins gröna omställning ..... 7

2.3.4 Mål: Bygga kompetens - för kompetensförsörjning och livslångt lärande ..... 7

2.3.4.1 Fokusområde: Förbättra matchningen på arbetsmarknaden ..... 7

2.3.5 Mål: Öka inkluderingen - för tillit och sammanhållning ..... 8

2.3.5.1 Fokusområde: Framtidsrusta barn och unga ..... 8

**2.4 Regiongemensamt ..... 9**

2.4.1 Intern kontroll ..... 9

**3 Ekonomi ..... 9**

**3.1 Utblick 2027-2028 ..... 9**

**3.2 Resultat ..... 9**

3.2.1 Verksamhetens intäkter ..... 9

3.2.2 Verksamhetens kostnader ..... 9

**3.3 Mål från regionfullmäktiges budget ..... 9**

3.3.1 Mål: God finansiell flexibilitet och styrning ..... 9

3.3.1.1 Fokusområde: God budgetföljsamhet ..... 9

**Bilaga**
Datum 2026-08-26

**Västra Götalandsregionen**
**Koncernkontoret**
Handläggare: Ann-Sofie Palmlöv
Telefon: 072 596 67 15
E-post: ann-sofie.palmlov@vgregion.se

Till miljö- och regionutvecklingsnämnden

# Förslag till budgetdisposition 2027

## Finansiering

Mnkr

| Finansiering | Budget 2026 | Budget 2027 | Plan 2028 | Plan 2029 |
|---|---|---|---|---|
| Regionbidrag | 1 109,7 | 1 169,8 | 1 208,9 | 1 236,3 |
| Intäkter | 12,1 | 3,9 | 3,9 | 3,9 |
| **Total finansiering** | **1 121,8** | **1 173,7** | **1 212,8** | **1 240,2** |

Statlig finansiering 1:1 medel för projekt och företagsstöd tillkommer med cirka 76,1 mnkr.

## Sammanställning per budgetpost

Mnkr

| MRU Summering per budgetpost | Budget 2026 | Budget 2027 | Plan 2028 | Plan 2029 |
|---|---|---|---|---|
| Projektmedel | 274,4 | 268,1 | 277,9 | 298,4 |
| Projektmedel CO2 | 50,0 | 50,0 | 50,0 | 50,0 |
| Verksamhetsbidrag | 249,3 | 268,1 | 270,8 | 270,8 |
| Uppdrag inom VGR | 329,1 | 352,3 | 373,4 | 377,1 |
| Delregionala utvecklingsmedel | 43,8 | 43,8 | 43,8 | 43,8 |
| Folkhögskolor | 170,2 | 189,4 | 194,9 | 198,1 |
| Övrigt | 5,0 | 2,0 | 2,1 | 2,1 |
| **Total** | **1 121,8** | **1 173,7** | **1 212,8** | **1 240,2** |

## Sammanställning per långsiktig prioritering

Mnkr

| Summering per långsiktig prioritering | Budget 2026 | Budget 2027 | Plan 2028 | Plan 2029 |
|---|---|---|---|---|
| Stärka innovationskraften | 490,4 | 501,6 | 511,1 | 525,7 |
| Öka inkluderingen | 22,9 | 22,2 | 23,1 | 24,8 |
| Bygga kompetens | 537,5 | 582,9 | 611,0 | 620,7 |
| Knyta samman | 12,7 | 11,3 | 11,6 | 12,2 |
| Genomförande RUS | 58,4 | 55,6 | 56,0 | 56,8 |
| **Total** | **1 121,8** | **1 173,7** | **1 212,8** | **1 240,2** |

# Detaljerad fördelning:

## Projektmedel:

Mnkr

| Projektmedel | Budget 2026 | Budget 2027 | Plan 2028 | Plan 2029 |
|---|---|---|---|---|
| Projektmedel Stärka innovationskraften | 228,5 | 223,3 | 230,1 | 244,1 |
| Projektmedel Öka inkludering | 22,9 | 22,2 | 23,1 | 24,8 |
| Projektmedel Bygga kompetens | 54,1 | 54,0 | 55,6 | 58,9 |
| Projektmedel Knyta samman Västra Götaland | 8,3 | 8,0 | 8,3 | 8,9 |
| Projektmedel genomförande RUS | 10,8 | 10,5 | 10,8 | 11,6 |
| **Total projektmedel** | **324,4** | **318,0** | **327,9** | **348,3** |

## Projektmedel CO2

Mnkr

| Projektmedel | Budget 2026 | Budget 2027 | Plan 2028 | Plan 2029 |
|---|---|---|---|---|
| Projektmedel CO2 Stärka innovationskrafter | 40,0 | 40,0 | 40,0 | 40,0 |
| Projektmedel CO2 Bygga kompetens | 10,0 | 10,0 | 10,0 | 10,0 |
| **Total projektmedel** | **50,0** | **50,0** | **50,0** | **50,0** |

## Verksamhetsbidrag:

Mnkr

| Verksamhetsbidrag | Budget 2026 | Budget 2027 | Plan 2028 | Plan 2029 |
|---|---|---|---|---|
| WIN WIN Gothenburg Sustainability Award | 1,2 | 1,2 | | |
| Vänersamarbetet | 0,7 | 0,7 | | |
| IUC Sjuhärad | 3,5 | 4,5 | | |
| Sahlgrenska Science Park (samverkansarena och inkubator) | 5,6 | 5,6 | | |
| Science Park Borås (inkl. Circular Hub) | 9,2 | 9,2 | | |
| Innovatum Science Park (projektarena och inkubator) | 12,1 | 12,1 | | |
| Lindholmen Science Park | 10,0 | 10,0 | | |
| Science Park Skövde (Open Arena och inkubator) | 11,8 | 11,8 | | |
| Coompanion Västra Götaland | 3,3 | 4,3 | | |
| IDC Skaraborg | 6,0 | 7,5 | | |
| IUC Väst | 3,5 | 4,5 | | |
| Svinesundskommittén | 1,5 | 1,5 | | |
| Gothia Forum | 9,7 | 9,7 | | |
| Innovationsplattformen Hälso- och sjukvård | 8,5 | 8,5 | | |
| Balthazar Science Center | 1,6 | 2,0 | | |

| Verksamhetsbidrag | Budget 2026 | Budget 2027 | Plan 2028 | Plan 2029 |
|---|---|---|---|---|
| Dalénium Science Center | 1,6 | 2,0 | | |
| Innovatum Science Center | 3,1 | 3,9 | | |
| Molekylverkstan Science Center | 0,9 | 1,1 | | |
| Navet Science Center | 2,7 | 3,3 | | |
| Universeum Science Center | 10,1 | 12,6 | | |
| Vetenskapsfestivalen | 1,0 | 1,0 | | |
| Energikontor Väst | 3,0 | 3,0 | | |
| Lokalproducerat i Väst | 4,3 | 4,3 | | |
| Skolmatsakademin | 1,7 | 1,7 | | |
| Centrum för regional analys (CRA) | 0,5 | 0,5 | | |
| Reväst | 0,4 | 0,4 | | |
| Europa Direkt Fyrbodal | 0,2 | 0,3 | | |
| Agroväst Livsmedel | 4,8 | 4,8 | | |
| Livsmedelsacceleratorn | 3,5 | 3,7 | | |
| Måltid Sverige (NYTT) | 1,4 | 1,4 | | |
| Hantverkslaboratoriet (vid GU) | 0,8 | 0,8 | | |
| Kulturakademin | 1,5 | 1,5 | | |
| CSR Västsverige | 1,0 | 1,0 | | |
| Holohouse | 0,6 | 0,6 | | |
| Matix (Institutet för innovation och entreprenörskap Handelshögskolan) | 1,1 | 1,1 | | |
| Validering Väst (Folkhögskolekansliet) | 4,6 | | | |
| Brewhouse | 2,1 | 2,1 | | |
| Chalmers Ventures | 5,2 | 6,0 | | |
| Connect Väst | 3,7 | 4,7 | | |
| Drivhuset Borås | 1,0 | 1,0 | | |
| Drivhuset Göteborg | 1,6 | 1,6 | | |
| Drivhuset Skaraborg | 1,0 | 1,0 | | |
| Founders Loft | 2,0 | 2,0 | | |
| GU Ventures | 4,4 | 6,0 | | |
| Inkubator i Borås | 3,1 | 3,1 | | |
| Ung företagsamhet: Fyrbodal, Göteborg, Sjuhärad, Skaraborg | 7,3 | 7,3 | | |
| Mobility X-lab | 3,0 | 3,0 | | |
| | **171,1** | **179,7** | **181,5** | **181,5** |

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| Almi Företagspartner Väst AB | 21,45 | 21,50 | 21,7 | 21,7 |
| Västkuststiftelsen | 36,88 | 41,30 | 41,7 | 41,7 |
| Dalslands kanal | 8,30 | 8,60 | 8,7 | 8,7 |
| Stenebyskolan | 11,55 | 17,00 | 17,2 | 17,2 |
| | **78,2** | **88,4** | **89,3** | **89,3** |

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| **Total verksamhetsbidrag** | **249,3** | **268,1** | **270,8** | **270,8** |

.

## Delregionala utvecklingsmedel:

Mnkr

| Delregionala utvecklingsmedel | Budget 2026 | Budget 2027 | Plan 2028 | Plan 2029 |
|---|---|---|---|---|
| Delregionala utvecklingsmedel Skaraborg | 9,0 | 9,0 | 9,0 | 9,0 |
| Delregional utvecklingsmedel Fyrbodal | 7,3 | 7,3 | 7,3 | 7,3 |
| Delregionala utvecklingsmedel Sjuhärad | 9,0 | 9,0 | 9,0 | 9,0 |
| Delregional utvecklingsmedel BRG | 15,0 | 15,0 | 15,0 | 15,0 |
| Delregional utvecklingsmedel GR | 3,5 | 3,5 | 3,5 | 3,5 |
| **Total delregionala utvecklingsmedel** | **43,8** | **43,8** | **43,8** | **43,8** |

## Uppdrag inom VGR

Mnkr

| Uppdrag inom VGR | Budget 2026 | Budget 2027 | Plan 2028 | Plan 2029 |
|---|---|---|---|---|
| Turistrådet Västsverige AB | 60,7 | 62,5 | 63,1 | 63,7 |
| Naturbruk | 190,4 | 200,9 | 204,9 | 206,9 |
| Göteborgs botaniska trädgård | 78,0 | 88,9 | 105,4 | 106,5 |
| **Total uppdrag VGR** | **329,1** | **352,3** | **373,4** | **377,1** |

## Folkhögskolor:

Mnkr

| Folkhögskolor | Budget 2026 | Budget 2027 | Plan 2028 | Plan 2029 |
|---|---|---|---|---|
| Styrelsen för VGRs Folkhögskolor inkl. VIA | 80,5 | 98,50 | 103,3 | 105,8 |
| Medfinasiering Folkhögskolor Västra Götaland | 89,7 | 90,90 | 91,6 | 92,2 |
| **Total folkhögskolor** | **170,2** | **189,4** | **194,9** | **198,1** |

## Övrigt:

Mnkr

| Övrigt inklusive medlemsavgifter | Budget 2026 | Budget 2027 | Plan 2028 | Plan 2029 |
|---|---|---|---|---|
| Lokalhyror & konferenser | 3,0 | 0,5 | 0,5 | 0,5 |
| AER (medlemsavgift) | 0,3 | 0,3 | 0,3 | 0,3 |
| CPMR (medlemsavgift) | 0,4 | 0,4 | 0,4 | 0,4 |
| Earlall (medlemsavgift) | 0,1 | 0,1 | 0,1 | 0,1 |
| Svinesundskommittén (medlemsavgift) | 0,5 | 0,5 | 0,5 | 0,5 |
| ERRIN (medlemsavgift) | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 |
| Politiskt forum Skagerak (medlemsavgift) | 0,2 | 0,2 | 0,2 | 0,2 |
| Trädstad Sverige (medlemsavgft) | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 |
| Reglab (medlemsavgift) | 0,3 | 0,0 | 0,0 | 0,0 |
| REVES | 0,1 | 0,0 | 0,0 | 0,0 |
| Necstour Secretariat | 0,1 | 0,0 | 0,0 | 0,0 |
| Brewhouse (medlemsavgift) | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 |
| Sambruk | 0,0 | 0,0 | 0,0 | 0,0 |
| GREAT | 0,1 | 0,1 | 0,1 | 0,1 |
| **Total övrigt inkl. nämnd** | **5,0** | **2,0** | **2,1** | **2,1** |